

วัดแม่อาয়หลวง

วัดสี่มุก

วัดพระธาตุปู่แช่

แผนส่งเสริม การท่องเที่ยว

ประจำปี 2568

Travel

จัดทำโดย งานประชาสัมพันธ์ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลแม่อาয় จังหวัดเชียงใหม่

เทศบาลตำบลแม่อาয় จังหวัดเชียงใหม่

053-459-000

www.maeai.go.th

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่อาย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

จัดทำโดย

งานประชาสัมพันธ์
สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลแม่อาย
อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เทศบาลตำบลแม่อาว มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๔๐ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ประกอบพื้นที่ราบลุ่มและพื้นที่ป่า โดยมีจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบทั้งสิ้นจำนวน ๑๙ หมู่บ้าน และมีความหลากหลายในด้านเชื้อชาติ ประกอบด้วย ชนพื้นเมือง ไทยใหญ่ มูเซอ ด้วยความหลากหลายด้านเชื้อชาติทำให้มีประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่าง รวมทั้งในพื้นที่ยังมีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ทำให้มีความเหมาะสมในส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่อาว โดยระบุถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ กิจกรรมด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยแผนงานจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) เทศบาลตำบลแม่อาว ทั้งนี้ เทศบาลตำบลแม่อาวหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่อาว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่อาว เพื่อพัฒนาและบริหารราชการให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพแก่ประชาชนต่อไป

งานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายอำนวยการ
สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลแม่อาว

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	๑
ส่วนที่ ๒ วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา	๘
ส่วนที่ ๓ แผนส่งเสริมการท่องเที่ยว	๑๕
ส่วนที่ ๔ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	๑๘
-แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	
-แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี/ภูมิปัญญาท้องถิ่น	
ส่วนที่ ๕ ข้อมูลแหล่งที่พัก	๔๐
ส่วนที่ ๖ ข้อมูลร้านอาหาร	๔๔
ส่วนที่ ๗ ข้อมูลการเดินทาง	๕๗
-การเดินทางมายังอำเภอแม่เมาะ	

ส่วนที่ ๑

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ด้านกายภาพ

เทศบาลตำบลแม่เอย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่บริเวณบ้านใหม่ปู่แช่ ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ระยะทางห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ ๑๗๔ กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๗ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๙๐๐ กิโลเมตร โดยได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลแม่เอยเป็นเทศบาลตำบลแม่เอยเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. ๒๕๔๒ มีพื้นที่ ๔๐ ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ

ตั้งแต่หลักเขตที่ ๑ ตั้งอยู่ริมทางไปต๋อยกลางด้านตะวันตก ตรงกิโลเมตรที่ ๒,๔๐๐ เลียบตามเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ ๑ กับหมู่ที่ ๙ และหมู่ที่ ๖ ตำบลมะลิกา ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๒ ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๐๗ ฝาง – ท่าตอน ด้านเหนือตรงกิโลเมตรที่ ๑๘,๘๐๐

ทิศตะวันออก

จากหลักเขตที่ ๒ เลียบตามเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ ๒ ตำบลแม่เอย กับหมู่ที่ ๖ ตำบลมะลิกา ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงหลักเขตที่ ๓ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำฝางฝั่งเหนือบนเส้นแบ่งเขตตำบลแม่เอย กับตำบลแม่นาวาง

ทิศใต้

จากหลักเขตที่ ๓ เลียบตามริมน้ำฝางฝั่งเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดบรรจบของแม่น้ำฝางกับลำน้ำแม่สาวฝั่งเหนือ จากหลักเขตที่ ๔ เลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตตำบลแม่เอยกับตำบลแม่สาว ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ ๕ ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๗ ถนนฝาง – ท่าตอน ฝางตะวันตก ตรงกิโลเมตร ๑๑,๕๐๐

ทิศตะวันตก

จากหลักเขตที่ ๕ เลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตตำบลแม่เอยกับตำบลแม่สาวไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ระยะทาง ๕๐๐ เมตร ถึงหลักเขตที่ ๖ และจากหลักเขตที่ ๖ เลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตของหมู่ที่ ๙ หมู่ที่ ๘ หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๕ ตำบลแม่เอย ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือบรรจบหลักเขตที่ ๑

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ การปกครอง

เทศบาลตำบลแม่เอยมีพื้นที่เขตการปกครองและบริหารครอบคลุมพื้นที่ ๒ ตำบล ๑๙ หมู่บ้าน ดังนี้

๑. ตำบลแม่เอย จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านดอยแก้ว	หมู่ที่ ๑	๖. บ้านโง้งน้อย	หมู่ที่ ๖
๒. บ้านดอนชัยใต้	หมู่ที่ ๒	๗. บ้านโง้งหลวง	หมู่ที่ ๗
๓. บ้านดอนชัยเหนือ	หมู่ที่ ๓	๘. บ้านโง้งเหนือ	หมู่ที่ ๘
๔. บ้านใหม่ปู่แช่	หมู่ที่ ๔	๙. บ้านแม่หลวง	หมู่ที่ ๑๐
๕. บ้านแม่เอยหลวง	หมู่ที่ ๕	๑๐. บ้านแม่หลวงหลวง	หมู่ที่ ๑๑

๒. ตำบลมะลิกา		จำนวน ๙ หมู่บ้าน ได้แก่	
๑. บ้านป่าบง	หมู่ที่ ๒	๖. บ้านชัยสถาน	หมู่ที่ ๗
๒. บ้านสันตันม่วง	หมู่ที่ ๓	๗. บ้านเอก	หมู่ที่ ๘
๓. บ้านสันป่าเหียว	หมู่ที่ ๔	๘. บ้านป่าบงใต้	หมู่ที่ ๙
๔. บ้านสันผักหละ	หมู่ที่ ๕	๙. บ้านมงคลนิมิต	หมู่ที่ ๑๐
๕. บ้านสันโค้ง	หมู่ที่ ๖		

๒.๒ ด้านการเมือง

๒.๒.๑ เทศบาลตำบลแม่เอย มีรูปแบบการบริหารและการปกครองแบบนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เอย โดยปัจจุบันมีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เอยทั้งหมด ๑๒ คน และ คณะผู้บริหาร ๕ คน ประกอบด้วย (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘)

๑. นายพิรุณ ธงชัยสุวรรณ	นายกเทศมนตรีตำบลแม่เอย
๒. นายอานันต์ ศรียาหล้า	รองนายกเทศมนตรี
๓. นางรัตติกาล ศรีอุทธา	รองนายกเทศมนตรี
๔. นายมงคล คำดา	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี
๕. นางฉัตรสุดา ธงชัยสุวรรณ	เลขานุการนายกเทศมนตรี
๖. นายชุมพร แสงเป็ก	ประธานสภาเทศบาลตำบลแม่เอย
๗. นางนงลักษณ์ ทานนท์	รองประธานสภา
๘. นายพนม เดชะวงศ์	เลขานุการสภา
๙. นายสงสุข มูลเมือง	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๐. นายพัสกร มหาวรรณ	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๑. นายยุทธกร แก้วงาม	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๒. นายประพันธ์ วรรณปัน	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๓. นางพัชริดา สรรพจารย์	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๔. นายปรีชา กันทะวงศ์	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๕. นายสัญญา แสนศรี	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๖. นางสาวเรณู เป้งจันทร์	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๗. นายกรกช จุ่มปารี	สมาชิกสภาเทศบาล

๒.๒.๒ โครงสร้างและเจ้าหน้าที่ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลแม่เอย มีโครงสร้างส่วนบริหารงานเทศบาล ๕ ส่วน ประกอบด้วย

- สำนักปลัดเทศบาล
- กองคลัง
- กองช่าง
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- กองการศึกษา

ปัจจุบันเทศบาลตำบลแม่เมาะมีพนักงานเทศบาลสามัญ ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างรวมทั้งหมด ๑๐๖ คน แยกเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ ๒๐ คน ครู ๑๑ คน ลูกจ้างประจำ ๓ คน พนักงานจ้าง ๗๒ คน (ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘)

๓. ประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ ตามสถิติการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘ ดังนี้

ช่วงอายุ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	จำนวนหลังคาเรือน	ความหนาแน่นประชากร/พื้นที่
๐ - ๑๕ ปี	๙๘๓	๙๗๕	๑,๙๕๘	๔,๕๘๐	๒๒๕.๘๙
๑๖ - ๓๐ ปี	๘๙๓	๘๔๐	๑,๗๓๓		
๓๑ - ๔๕ ปี	๙๒๘	๙๙๒	๑,๙๒๐		
๔๖ - ๖๐ ปี	๘๘๖	๑,๑๕๔	๒,๐๔๐		
๖๐ ปีขึ้นไป	๑,๒๔๙	๑,๔๔๖	๒,๖๙๕		
รวม	๔,๙๓๙	๕,๔๐๗	๑๐,๓๔๖		

๔. ระบบบริการพื้นฐาน

๔.๑ การคมนาคม การจราจร

เทศบาลตำบลแม่เมาะ อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ๑๗๔ กิโลเมตร ติดต่อกับอำเภอฝาง มีทางหลวงจังหวัด สายฝาง - ท่าตอน (๑๐๘๙) มีรถโดยสารประจำทางบริการประชาชนและติดต่อกับจังหวัดเชียงราย ทางหลวงจังหวัดสายท่าตอน - แม่จัน มีรถโดยสารประจำทางบริการประชาชนสามารถอำนวยความสะดวกในการคมนาคมได้อย่างสะดวก

สำหรับถนนภายในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ ซึ่งมีทั้งหมด ๗๖ ซอย ได้ก่อสร้างเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ถนนลาดยาง และถนนดินลูกรัง สามารถอำนวยความสะดวกในการคมนาคมและการขนส่งผลผลิตการเกษตรได้อย่างสะดวกพอสมควร โดยถือได้ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชาชน

ตารางแสดงถนนและสะพานในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ

ประเภทถนน	ความกว้าง (เมตร)	ความยาว (เมตร)	จำนวนสาย/แห่ง
ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	๕	๓,๐๒๔	๒
	๔	๒,๒๒๖.๒๕	๓
ถนนดินลูกรัง	๔	๑,๔๖๒	๓๒
	๒.๕	๑๔๐	๑
	๓	๔๔๘	๖
	๓.๕	๒๑๓	๒
สะพาน	๔	๑๔๐	๒๗
	๕	๒๕	๕

การจราจรในเขตเทศบาลตำบลแม่เอย ส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความสะดวกมีการจราจรคับคั่งในช่วงเช้ากับช่วงเย็น แต่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่จราจรตามจุดที่สำคัญ เช่นบริเวณหน้าโรงเรียน บริเวณหน้าตลาดอยู่เป็นประจำ ส่วนการจราจรในเส้นทางระหว่างหมู่บ้านและถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความสะดวก เนื่องจากเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กแต่ก็มีบางเส้นทางที่จราจรลำบากโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน เพราะยังเป็นถนนดินลูกรังอยู่

๔.๒ การประปา

๑. จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา ๓,๔๖๙ ครัวเรือน
๒. หน่วยงานเจ้าของกิจการประปา มีดังนี้ การประปาภูมิภาค ประปาภูเขาของเทศบาลตำบลแม่เอย และประปาภูเขาของหมู่บ้าน
๓. น้ำประปาที่ผลิตได้จำนวน ๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และน้ำประปาที่ใช้ เฉลี่ย ๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน
๔. แหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา ใช้ลำน้ำแม่เอย อ่างเก็บน้ำแม่หลงหลวง

๔.๓ ไฟฟ้า

๑. จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า ๔,๔๒๕ ครัวเรือน
๒. พื้นที่ที่ได้รับการไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของพื้นที่ทั้งหมด
๓. ไฟฟ้าสาธารณะ จำนวน ๔๕๐ จุด ครอบคลุมถนน ๗๖ ซอย

๔.๔ การสื่อสาร

๑. จำนวนโทรศัพท์ส่วนบุคคลในพื้นที่มี ๓,๐๐๐ หมายเลข
๒. จำนวนชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่มี ๑ ชุมสาย และจำนวนเลขหมายที่สามารถให้บริการได้สูงสุด ๒,๒๒๑ หมายเลข
๓. ที่ทำการไปรษณีย์ ๑ แห่ง คือ ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอแม่เอย
๔. มีบริษัทขนส่งเอกชน ๔ แห่ง
๕. เสียงตามสายเทศบาลตำบลแม่เอย สามารถให้บริการครอบคลุมร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่
๖. หน่วยงานที่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่ คือ ที่ทำการปกครองอำเภอแม่เอย สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่เอย สาธารณสุขอำเภอแม่เอย ทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน โรงพยาบาลแม่เอยและเทศบาลตำบลแม่เอย

๔.๕ ลักษณะการใช้ที่ดิน

ที่	ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
๑.	พื้นที่พักอาศัย	๓,๙๓๗	๑๖.๓๖
๒.	พื้นที่พาณิชยกรรม	๓๑๒	๑.๓๐
๓.	พื้นที่เกษตรกรรม	๑๓,๐๐๓.๗๕	๕๔.๐๔
๔.	พื้นที่อุตสาหกรรม	๐	๐
๕.	พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ	๗๑๘.๗๕	๒.๙๙
๖.	พื้นที่ตั้งสถานศึกษา	๒๕๐	๑.๐๔
๗.	สวนสาธารณะ / นันทนาการ	๑	๐.๐๐๔
๘.	พื้นที่สาธารณะ	๕,๐๐๐	๒๐.๗๘
๙.	พื้นที่ว่าง	๕๐๐	๒.๐๘
๑๐.	พื้นที่ป่าไม้	๓๔๐	๑.๔๑
รวม		๒๔,๐๖๒.๕	๑๐๐

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ / รายได้ของประชากร

ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๘๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวน เพาะปลูกพืชไร่ พืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับประชาชน ได้แก่ ข้าว พริก กระเทียม ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น ส่วนการประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ไก่ การเลี้ยงปลาการพาณิชย์การรับจ้าง และบริการการอุตสาหกรรมเป็นต้นและรายได้เฉลี่ยของประชากรจำนวน ๓๑,๐๐๐ บาท / คน / ปี

๖.๒ การเกษตรกรรม

การเกษตรกรรม ถือเป็นอาชีพหลักของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ โดยมี ครัวเรือนเกษตรกร ประมาณ ๑,๗๔๔ ครัวเรือน และผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว พริก กระเทียม ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น มูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ประมาณ ๔๓,๐๗๐,๐๐๐.- บาท

๖.๓ การพาณิชย์กรรมและบริการ

๑. สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

ก. สถานีบริการน้ำมัน	๓	แห่ง
ข. ตลาดสด	๓	แห่ง
ค. ร้านค้าทั่วไป	๖๑	แห่ง

๒. สถานประกอบการเทศพาณิชย์ มีโรงฆ่าสัตว์ ๑ แห่ง

๓. สถานประกอบการด้านบริการ

ก. โรงแรม	๓	แห่ง
ข. ธนาคาร	๒	แห่ง
ค. สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ สาธารณสุข ๓๕ แห่ง		

๖.๔ การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กในครัวเรือน คือ โรงสีข้าว จำนวน ๘ แห่ง สามารถสร้างรายได้และการมีงานทำของประชาชนได้จำนวนหนึ่ง

๖.๕ การท่องเที่ยว

ในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ มีสถานที่ท่องเที่ยว คือ อนุสาวรีย์พระนางมะลิลา ผู้ซึ่งเป็นเจ้าเมืองเวียงมะลิลาในอดีต ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลมะลิลา บนเนินเขาสามารถชมทิวทัศน์อันสวยงามภายในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะได้เป็นอย่างดีและยังเป็นสถานที่ที่ประชาชนนิยมไปสักการบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง นอกจากนี้ ยังมีวัดพระธาตุปูแซ่ ซึ่งมีพระธาตุปูแซ่ที่เก่าแก่คู่เมืองแม่เมาะ วัดแม่เมาะหลวงเป็นวัดที่มีเอกลักษณ์ คือ มีศิลปะแบบไทยใหญ่ และวัดพระธาตุดงส้มสุขเป็นวัดเก่าแก่และรุ่งเรืองในอดีต วัดพระธาตุปูแซ่ ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระธาตุเก่าแก่คู่เมืองแม่เมาะเป็นพระธาตุที่ประชาชนให้ความศรัทธาและมีการจัดประเพณีสงกรานต์พระธาตุเป็นประจำทุกปี

๖.๖ การปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ คือ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ และการเลี้ยงปลา ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริม พื้นที่การปศุสัตว์ ๕๐ ไร่ จำนวน ครัวเรือนในภาพการปศุสัตว์ ๓๕๐ ครัวเรือน มูลค่าผลผลิตทางการปศุสัตว์ ๑,๐๕๐,๐๐๐.- บาท

๗. เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น(ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

๗.๑ ข้อมูลแหล่งน้ำ

แม่น้ำสายหลักในพื้นที่ ได้แก่ น้ำฝาง, น้ำอ้าย, น้ำสาว, น้ำแหลง

อ่างเก็บน้ำในพื้นที่ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่แหลงหลวง,อ่างเก็บน้ำสันกาบโปก๑,อ่างเก็บน้ำสันกาบโปก ๒ ฝ่าย ในพื้นที่ ได้แก่ ฝ่ายต้นตอง, ฝ่ายหิน, ห้วยเวียง, ฝ่ายกลางบ้าน, ฝ่ายน้ำแหลง, ฝ่ายห้วยธาตุ

๗.๒ ข้อมูลพืชที่ปลูก

พืชที่ปลูก	จำนวน(ไร่)	ผลผลิต/ไร่	ร้อยละของพื้นที่ทั้งหมด
ข้าว	๒๙,๓๕๘	๑,๕๗๐	๘๑.๕
ข้าวโพด	๙๗๘	๒,๗๗๖	๒.๗๑
ลิ้นจี่	๑๐๗.๕	๘,๓๒๐	๐.๒๙
พริก	๙๐๐	๑,๘๗๐	๒.๔๙
ถั่วเหลือง	๑,๑๙๕	๗,๐๖๐	๓.๓๑
มะม่วง	๘๐๐	๔,๖๖๐	๒.๒๒
ยางพารา	๓๔๕	๑๓๗	๐.๙๕
กระเทียม	๒,๒๐๕	๒๖,๘๐๐	๖.๑๓
ส้ม	๔๐	๙,๓๐๐	๐.๑๒
ลำไย	๒๐	๑๐๕	๐.๐๖
เงาะ	๗	๑๖๐	๑.๐๒
อ้อย	๕๐.๕	๑,๐๐๐	๐.๑๔
กะหล่ำปลี	๑.๕	๓,๒๘๕	๐.๐๑
หญ้าแฝก	๔	-	๐.๐๒
ผักสวนครัว	๑๐	๓๐๐	๐.๐๓

๘. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๘.๑ ศาสนา

๑. ผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๑ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลแม่เฒ่า มีวัดจำนวน ๑๒ วัด

๒. ผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ ๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลแม่เฒ่า และไม่มีมัสยิด

๓. ผู้นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๖ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลแม่เฒ่า และไม่มีโบสถ์คริสต์

๘.๒ ประเพณี วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

๑. ประเพณีตั้งธรรมหลวง , สวดมนต์ข้ามปี , ตักบาตรเสริมสลิ ไหว้สาปารมีเจ้าแม่มะลิกา ในเดือนมกราคม

๒. ประเพณีสงกรานต์เดือนเมษายนของทุกปี มีกิจกรรมประเพณีสงกรานต์(ปีใหม่เมือง) , สืบชะตา, รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ , การแห่ไม้ค้ำโพธิ์ , การสรงน้ำพระธาตุ, งานประเพณีสรงน้ำพระนางมะลิกา

๓. ประเพณีบวชนกขัมมะบารมี เดือนเมษายน-พฤษภาคม
๔. ประเพณีแห่เทียนพรรษา (ถวายเทียน , หล่อเทียน) เดือนมิถุนายน – สิงหาคม
๕. ประเพณีบูชาพระอุปคุต เดือนกันยายน
๖. ประเพณีสลากภัตต์ เดือนกันยายน – พฤศจิกายน
๗. ประเพณียี่เป็ง , แห่ต้นโคมล้านนา เดือนพฤศจิกายน – ธันวาคมของทุกปี
๘. ประเพณีตักบาตรเทโว เดือนกันยายน – ตุลาคมของทุกปี
๙. ประเพณีปอยเตียนออกหว่า (เป็นประเพณีการออกพรรษาของชาวไทยใหญ่ เดือนกันยายนของทุกปี) มีกิจกรรมทำบุญตักบาตร

๙.ทรัพยากรธรรมชาติ

๙.๑ ด้านการเกษตร

-ลักษณะการใช้ที่ดิน

ที่	ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
๑.	พื้นที่พักอาศัย	๓,๙๓๗	๑๖.๓๖
๒.	พื้นที่พาณิชยกรรม	๓๑๒	๑.๓๐
๓.	พื้นที่เกษตรกรรม	๑๓,๐๐๓.๗๕	๕๔.๐๔
๔.	พื้นที่อุตสาหกรรม	๐	๐
๕.	พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ	๗๑๘.๗๕	๒.๙๙
๖.	พื้นที่ตั้งสถานศึกษา	๒๕๐	๑.๐๔
๗.	สวนสาธารณะ / นันทนาการ	๑	๐.๐๐๔
๘.	พื้นที่สาธารณะ	๕,๐๐๐	๒๐.๗๘
๙.	พื้นที่ว่าง	๕๐๐	๒.๐๘
๑๐.	พื้นที่ป่าไม้	๓๔๐	๑.๔๑
รวม		๒๔,๐๖๒.๕	๑๐๐

๗.๒ แหล่งน้ำ

๑. หนอง บึง จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ หนองผักบุ้ง
หนองผักบุ้ง ปริมาณการกักเก็บน้ำประมาณ ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร
หนองปลาขาว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ฮ้อย กว้าง ๑๐๐ เมตร ยาว ๑๘๐ เมตร ลึก ๓ เมตร ขนาดบรรจุน้ำ ๑๘,๐๐๐ ลบ.ม.
๒. ลำน้ำ ลำธาร ลำห้วย คลอง ได้แก่
 - ๒.๑ คลองส่งน้ำแม่แหลง
 - ๒.๒ คลองส่งน้ำแม่ฮ้อย
 - ๒.๓ ลำน้ำฮ้อย
 - ๒.๔ ลำน้ำสาว
 - ๒.๕ ลำน้ำฝาง
๓. อ่างเก็บน้ำ จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่แหลงหลวง
อ่างเก็บน้ำแม่แหลงหลวง ปริมาณการกักเก็บน้ำ ๓.๖ ล้านลูกบาศก์เมตร
มีพื้นที่ได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำจำนวน ๓,๒๕๐ ไร่ มีหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จำนวน ๙ หมู่บ้าน

ส่วนที่ ๒

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแม่เอย

๓.๑.๑. วิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลตำบลแม่เอย (Maeai municipality's Vision)

"ชุมชนน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ก้าวนำการศึกษาและการกีฬา พัฒนาการเกษตร"

๓.๑.๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ
๓. ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
๔. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ ป่าไม้และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
๖. ยุทธศาสตร์การจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
๗. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

๓.๑.๓ แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

ก.แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๑. จัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ตรอก ซอย สะพาน ทางเท้า รางระบายน้ำ ให้ครอบคลุมพื้นที่และซ่อมแซม ให้มีสภาพที่ดี
๒. ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทบทวนแผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงหรือสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเชื่อมโยง การดำเนินงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

ข.แนวทางการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจ

๑. ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชนทั่วไป ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ ผู้สูงอายุ

ค. แนวทางยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. บริหารจัดการและรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอย
๓. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
๔. กำหนดขอบเขตพื้นที่ (Zoning) การบังคับใช้โดยออกข้อบัญญัติตำบล เทศบัญญัติและรวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ง. แนวทางการพัฒนาตามยุทธการอนุรักษ์ ป่าไม้และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น(งานประเพณี รัฐพิธี ราชพิธี)
๓. สนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ถ่ายทอดวัฒนธรรมจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จ. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑. ส่งเสริมพัฒนาการกีฬาให้กับประชาชน
๒. ป้องกันและบำบัดยาเสพติด
๓. สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และประสบปัญหาสาธารณสุข
๔. สนับสนุนการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน
๕. สนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
๖. รักษาความสะอาดในชุมชนและสาธารณสุขสถาน
๗. พัฒนาและส่งเสริมระบบการศึกษา
๘. พัฒนาเยาวชนในเขตเทศบาล
๙. จัดทำที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ฉ. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การบริหารการจัดการบ้านเมืองที่ดี

๑. การพัฒนารายได้เพื่อเพิ่มงบประมาณให้มีขีดความสามารถนรงค์ประชาสัมพันธ์ผู้มีหน้าที่เสียภาษีค่าธรรมเนียม
๒. ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารโดยเคร่งครัด เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทุกขั้นตอน
๓. ปรับกระบวนทัศน์และสร้างจิตสำนึกของบุคลากรและภาครัฐในทุกระดับตลอดจนขีดความสามารถของบุคลากรของภาครัฐให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทำงานที่จะมุ่งไปสู่ประโยชน์สูงสุดของประชาชนโดยประชาชนได้รับความพึงพอใจและสามารถสนับสนุนก่อให้เกิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

ช. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การจัดระเบียบชุมชน สังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย

๑. ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
๒. ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน
๓. บูรณาการการทำงาน การพิทักษ์ และคุ้มครองสิทธิอย่างเป็นระบบการประชาสัมพันธ์นรงค์ให้ประชาชนรับทราบในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

๓.๓.๔ นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น

โดยนายพิรุณ รัชชิวรรณ นายกเทศมนตรีตำบลแม่อาจแอลงต่อสภาเทศบาลตำบลแม่อาจ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

๑. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่อาจ ดังนี้

๑. พัฒนากนที่ใช้สัญจรภายในหมู่บ้าน
๒. พัฒนากนสำหรับใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร
๓. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ตามหลักการ น้ำคือชีวิต
๔. สนับสนุนการขยายเขตไฟฟ้าภายในหมู่บ้านในลอบคลุมและส่งเสริมการใช้ไฟฟ้า ส่องสว่างแบบพลังงานแสงอาทิตย์ ในจุดที่การขยายเขตไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่สามารถเข้าไปดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าได้ เช่น พื้นที่ทำการเกษตร
๕. สนับสนุนการขยายประปาภูมิภาค และประปาหมู่บ้าน

๖. พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของเทศบาลตำบลแม่อาวให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน
๗. ดำเนินการขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้างโครงการสร้างพื้นฐาน ให้ถูกต้อง เช่น กรมป่าไม้ คณะกรรมการทรัพยากรลุ่มน้ำ ฯลฯ
๘. ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในเขต พื้นที่ป่า พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามแนวทาง ถูกใจ ถูกต้อง โดยผ่านขั้นตอนการอนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องก่อนดำเนินการ เช่น กรมป่าไม้ พร้อมทั้งได้สร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการดูแลสิ่งก่อสร้างให้เขตพื้นที่ของตนเอง

๒. นโยบายด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพัฒนากระบวนการลดปริมาณขยะในชุมชน ดังนี้

- ๒.๑ ส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากครัวเรือนโดยจัดทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ตามแนวทาง เก็บสะอาด เก็บหมด ตามบริบทเทศบาล
- ๒.๒ จัดเก็บขยะมูลฝอยอย่างทั่วถึงสะอาดและถูกสุขลักษณะ
- ๒.๓ สนับสนุนการจัดทำกองทุนปุ๋ยหมักชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย
- ๒.๔ ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สาธารณะและในชุมชน
- ๒.๕ การตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค บริโภคในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่อาว มีน้ำอุปโภค บริโภคที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับการอุปโภค บริโภค
- ๒.๖ การดูแลรักษาความสะอาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำในชุมชน
- ๒.๗ การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า

๓. นโยบายด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

พัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน การขับเคลื่อนสร้างงานสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน ดังนี้

- ๓.๑ ส่งเสริมการทำเกษตรเชิงพาณิชย์และปลอดภัย
- ๓.๒ ส่งเสริมการสร้างทักษะให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่อาว
- ๓.๓ ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่การจำหน่ายสินค้าบาทวิถีตามแนวทางการแบ่งปันหรือพื้นที่อื่นที่เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- ๓.๔ ส่งเสริมช่องทางการขายผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากชุมชน ผ่านช่องทางตลาดออนไลน์
- ๓.๕ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- ๓.๖ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้ชุมชนได้อนุรักษ์วิถีการทำเกษตร และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน

๔. นโยบายด้านสังคม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในเขตเทศบาลให้สืบต่อไป

๔.๑ ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ เช่น สรงน้ำพระนางมะลิ การตั้งธรรมหลวง, การสวดมนต์ข้ามปี , ตักบาตรปีใหม่ , ประเพณีสงกรานต์, การลอยพระอุทิศ ประเพณีเป็ง ฯลฯ

๔.๒ ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุ ทางด้านจิตใจ ทางด้านร่างกาย การทำประโยชน์ต่อส่วนรวม การฝึกหัดอาชีพ

๔.๓ ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดกระบวนการหรือกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค กลุ่มประชาชนในพื้นที่ สนับสนุนการดูแลสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัยและองค์กรหรือหน่วยงานอื่นในเขตเทศบาลและสนับสนุนการจัดบริการสาธารณสุข ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต และผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผ่านกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย หรือ งบประมาณในส่วนอื่นที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่

๔.๔ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย (บ้านเด่น) ตามหลักการอุ้มใจเพราะใกล้บ้าน

๔.๕ ส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน และสภาเด็กและเยาวชน

๔.๖ ส่งเสริมประชาชนทุกกลุ่มวัยเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการกีฬา และร่วมถึงมุ่งเน้นพัฒนา นักกีฬาในพื้นที่ให้เข้าสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ

๔.๗ การอนุรักษ์และรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุในเขตเทศบาล

๔.๘ การอำนวยความสะดวกในการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ประชาชนในเขตเทศบาล

๔.๙ พัฒนาระบบการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ ณ จุดเกิดเหตุบนถนน (EMS)

๔.๑๐ การพัฒนาศักยภาพด้านอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

๔.๑๑ พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและเครื่องมือให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

๔.๑๒ ส่งเสริมรักษามาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบล แม่ฮ้อยมีเนื้อสัตว์ (สุกร) ที่สะอาด ปลอดภัยต่อการบริโภค

๔.๑๓ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมกรณีเกิดโรคระบาดหรือภัยพิบัติในพื้นที่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ได้ เร่งด่วน อาทิเช่น "New Normal" การดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ โควิด ๑๙ โดยผ่านกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย หรือ งบประมาณในส่วนอื่นที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่

๔.๑๔ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย

๕. นโยบายด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อรองรับ การให้บริการ
สาธารณะแก่ประชาชน

- ๕.๑ ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยทั้งทางกายภาพ
และในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ๕.๒ พัฒนาศักยภาพเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยให้มีศักยภาพและความพร้อมในการให้บริการ
ประชาชนและใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล
- ๕.๓ ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย ในรูปแบบ
ตัวแทนจากประชาคม และเพื่อเข้าร่วมตรวจสอบผลการดำเนินงานและเพิ่มช่องทางการแสดง
ความคิดเห็นของประชาชนให้มีหลากหลายช่องทาง
- ๕.๔ การจัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ให้เพียงพอต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน
- ๕.๕ บริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต ตรวจสอบได้และปฏิบัติตามกฎหมาย

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสพัฒนาในอนาคตของเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย

จุดแข็ง

- ☐ มีการจัดโครงสร้างทางด้านบุคลากรที่เหมาะสมและครอบคลุมในงานทุกด้านสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน
- ☐ สถานที่ตั้งติดกับถนนสายหลักและส่วนราชการ ทำให้คมนาคมสะดวก
- ☐ มีการบริการด้านสาธารณูปโภคที่สามารถให้บริการกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ซึ่งยังสามารถขยายตัวได้
- ☐ มีหน่วยงานพัฒนาชุมชนและองค์กรเอกชน ที่ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายในตำบลแม่ฮ้อยและตำบลมะลิกา
- ☐ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีประเพณีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีการจัดกิจกรรมด้านประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดทั้งปี
- ☐ มีการพัฒนาด้านบุคลากร โดยจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้อย่างต่อเนื่อง
- ☐ พื้นที่รับผิดชอบมีขนาดกว้าง ซึ่งยังคงสามารถพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรและของเศรษฐกิจ

จุดอ่อน

- ☐ พื้นที่ส่วนใหญ่รับผิดชอบมีขนาดกว้าง ซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมพื้นที่
- ☐ ขาดบุคลากรในบางตำแหน่งซึ่งทำให้ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางและบุคลากรที่มีอยู่ปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร
- ☐ สภาพสังคมของเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดูแลประชาชนด้านนี้เพิ่มขึ้น
- ☐ ขาดแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่
- ☐ บุคลากรในหน่วยงานมีการโอน(ย้าย) ทำให้การทำงานต้องใช้ระยะเวลาในการสานต่องานเดิมและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติงานได้
- ☐ การเดินทางเพื่อไปติดต่อราชการในจังหวัดเชียงใหม่ได้ต้องระยะเวลาในการเดินทางเพราะอยู่ห่างไกล

โอกาส

- ☐ รัฐบาลได้มีนโยบายจัดสรรงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อกระจายงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเงินอุดหนุน
- ☐ รัฐบาลมีนโยบายด้านส่งเสริมการลงทุนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะเปิดพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นทางการคมนาคมที่เปิดพรมแดนกับประเทศพม่า ซึ่งพื้นที่อำเภอแม่ฮ้อยเป็นจุดที่เชื่อมต่อเส้นทางยุทธศาสตร์ ทำให้มีโอกาสในด้านการค้าและการลงทุนของบุคคลภายนอก
- ☐ รัฐบาลได้ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยได้มีนโยบายประกันราคาข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่อำเภอแม่ฮ้อยที่มีการเพาะปลูกเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในพื้นที่เป็นการทำการเกษตร
- ☐ รัฐบาลได้มียุทธศาสตร์การค้าในระดับภาครัฐต่อรัฐ ซึ่งทำให้มีการส่งเสริมประชาชนให้มีการผลิตพืชเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ เพื่อส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

- ☐ มีสถาบันทางการเงินทั้งของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนที่พร้อมให้คำแนะนำและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชน
- ☐ การขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในอำเภอแม่เมาะ ทำให้มีการจัดตั้งสถาบันทางการเงินและร้านค้าเพิ่มขึ้นทำให้เทศบาลตำบลแม่เมาะ สามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น
- ☐ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาในกระบวนการผลิต เช่น มีนารถปลูกข้าว รถเกี่ยวข้าว ทำให้ประชาชนสามารถลดต้นทุนการผลิตและทำให้มีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันประชาชนได้หันมาทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในอำเภอแม่เมาะมีการขยายตัว

อุปสรรค

- ☐ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีน้อยลงทำให้การพัฒนาทำได้ไม่เต็มที่
- ☐ การพัฒนาด้านการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นงานที่ต้องใช้จิตสำนึกในการทำงานที่ดีของผู้บริหารและสมาชิกเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างซึ่งเป็น สิ่งที่สามารถวัดผลการดำเนินงานในรูปธรรมได้ยาก
- ☐ การมีพื้นที่ติดกับแนวตะเข็บชายแดน ทำให้มีประชากรแฝงในพื้นที่ซึ่งได้เข้ามาใช้บริการ ด้านพื้นที่ซึ่งส่งผลให้รัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่มประชากรแฝงได้ ทำให้การให้บริการด้านสาธารณสุขไม่ทั่วถึงและเพียงพอกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี
- ☐ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับประถมศึกษาซึ่งทำให้การพัฒนาเพื่อให้ความรู้เพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียนทำได้เพียงระดับหนึ่ง
- ☐ มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชนบ่อย ทำให้การติดต่อประสานงานไม่ต่อเนื่อง
- ☐ ขาดความเสถียรภาพทางการเมืองในระดับประเทศ ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามนโยบายไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๓

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่เอย

ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ที่	กิจกรรม/โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑.	โครงการตักบาตรวันขึ้นปีใหม่	เพื่อให้ประชาชนได้ทำบุญตักบาตรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่	จัดกิจกรรมทำบุญตักบาตร	๗๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ประมาณ ๒,๐๐๐ คน	ประชาชนทำบุญตักบาตรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่	กองการศึกษา
๒.	โครงการตั้งธรรมหลวงเทศน์มหาชาติ	เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมทำบุญฟังเทศน์มหาชาติ	อุดหนุนวัดพระธาตุปูแซ่ ในการจัดโครงการตั้งธรรมหลวงฯ	๗๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ประมาณ ๑,๐๐๐ คน	ประชาชนได้ร่วมฟังเทศน์มหาชาติ	กองการศึกษา
๓.	โครงการประเพณีสงกรานต์	เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่อนุชนคนรุ่นหลัง	จัดกิจกรรมประเพณีสงกรานต์	๕๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ประมาณ ๑,๐๐๐ คน	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงาม	กองการศึกษา
๔.	โครงการสงกรานต์พระนางมะลิกา	เพื่อระลึกและแสดงถึงความเคารพ นับถือพระนางมะลิกาตามประเพณีท้องถิ่น	จัดกิจกรรมสงกรานต์พระนางมะลิกา	๕๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ประมาณ ๒,๐๐๐ คน	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงาม	กองการศึกษา

ที่	กิจกรรม/โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๕.	โครงการประเพณียี่เป็ง	เพื่อ สืบสาน อนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณียี่เป็ง	จัดกิจกรรมประเพณียี่เป็ง	๓๐๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วม กิจกรรม ประมาณ ๒,๐๐๐ คน	ประชาชนในเขต เทศบาลตำบล แม่ฮ้อยได้ร่วมกัน อนุรักษ์ประเพณี อันดีงาม	กองการศึกษา
๖.	โครงการหล่อเทียนพรรษา	เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ ประเพณีถวายเทียนใน วันสำคัญทางศาสนา	อุดหนุน วัดนิเวศสถาน ใน การจัดกิจกรรมหล่อเทียน เข้าพรรษา	๔๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วม กิจกรรมประมาณ ๕๐๐ คน	ได้สืบทอด ประเพณีสำคัญ ทางพระพุทธ ศาสนา	กองการศึกษา
๗.	โครงการมหรหรรพ์ไม้ดอกไม้ประดับ ครั้งที่ ๔๘ ประจำปี ๒๕๖๘	เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการ จัดงานไม้ดอกไม้ประดับ ครั้งที่ ๔๘ ประจำปี ๒๕๖๘	อุดหนุนที่ทำการปกครอง อำเภอแม่ฮ้อย	๒๐,๐๐๐	อุดหนุนที่ทำการ ปกครองอำเภอ แม่ฮ้อย	ประชาชนในเขต เทศบาลตำบล แม่ฮ้อยได้เข้า ร่วมงานมหรหรรพ์ ไม้ดอกไม้ประดับ	กองการศึกษา

ที่	กิจกรรม/โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๘.	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลแม่ฮ้อย	เพื่อประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงานของเทศบาลให้ ประชาชน , บุคคลทั่วไป ได้รับทราบโดยผ่านสื่อ ประเภทต่าง ๆ เช่น วารสาร รายงานผลการ ดำเนินงานประจำปี เป็นต้น	เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ภารกิจของ เทศบาลตำบลแม่ฮ้อย ให้แก่ประชาชนในเขต เทศบาล และผู้มาติดต่อ ราชการ เช่น รายงานผล การดำเนินงานประจำปี ฯลฯ	๙๐,๐๐๐	จำนวนครั้งที่ได้ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	ได้นำเสนอผลการ ดำเนินงานของ เทศบาลตำบลแม่ฮ้อย ให้ประชาชนทั่วไป ทราบ	สำนักปลัด เทศบาล

ส่วนที่ ๔

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

วัดพระธาตุปูแซ่

ประวัติพระธาตุปูแซ่

ตำบลแม่ฮ้อย อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่

วัดพระธาตุปูแซ่ ตำบลแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นปูชนียสถานสำคัญอันศักดิ์สิทธิ์มาแต่โบราณประจำอำเภอแม่ฮ้อยโดยเฉพาะตำบลมะลิกา ส่วนตำบลมะลิกาได้แยกออกจากตำบลแม่ฮ้อย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฉะนั้นเมื่อก่อนจึงเป็นตำบลเดียวกัน ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นตำบลแม่ฮ้อยทั้งหมด ส่วนทางคณะสงฆ์ได้แบ่งการปกครองออกเป็น ๒ เขต คือ เขต ๑ เป็นตำบลแม่ฮ้อย และเขต ๒ เป็นตำบลมะลิกาและตำบลแม่ฮ้อยบางวัดด้วย รวมทั้ง ๒ ตำบลมี ๑๔ วัด

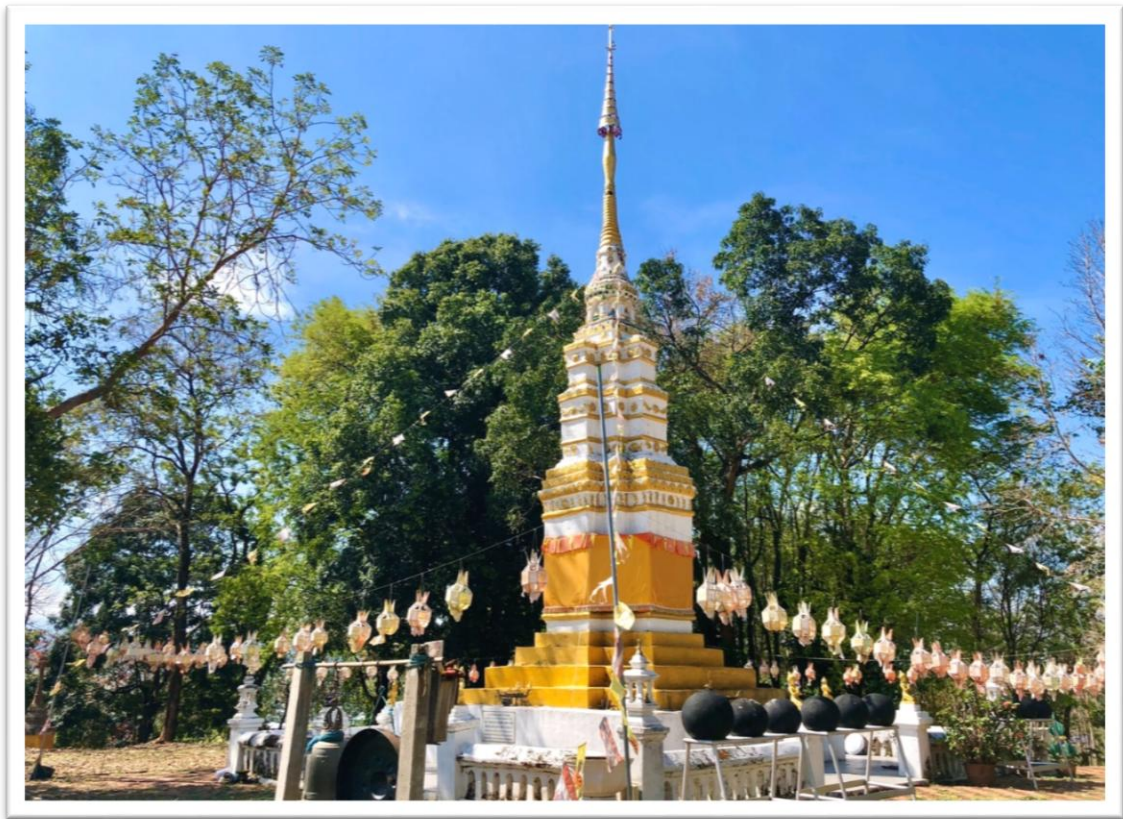
ชื่อของวัดพระธาตุ คำว่า “ปูแจ้” หรือ “ปูแซ่”

ตามหนังสือวารสารรายปักษ์ “ย้อนรอยกรรม” ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๙๖ ปักษ์แรก ๕-๑๙ มกราคม ๒๕๔๔ กล่าวว่า คำว่า “ปู” ภาษาพื้นบ้านแปลว่า “พลู” ใบพลูที่ใช้กินกับหมาก คำว่า “แจ้” หมายความว่า “แซ่” เนื่องจากบริเวณเชิงเขาทางด้านทิศใต้มีบ่อน้ำโบราณเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เชื่อกันว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เล่ากันว่าครั้งหนึ่งมีสัตว์ที่ถูกนายพรานยิงจนบาดเจ็บ กระเสือกกระสนมากินน้ำที่บ่อนี้แล้วอาการบาดเจ็บก็หาย ชาวบ้านรู้อย่างนั้น จึงนำน้ำไปดื่มรักษาโรค คนที่เป็นโรคผิวหนัง ตักน้ำในบ่อนี้ไปดื่มแล้วอาบชำระล้างร่างกาย โรคผิวหนังหายได้อย่างอัศจรรย์ชาวบ้านนิยมนำใบพลูที่กินกับหมากมาแช่น้ำในบ่อ เชื่อว่าเมื่อกินใบพลูที่แช่น้ำในบ่อศักดิ์สิทธิ์นี้ สามารถทำให้มีอายุยืน มีสุขภาพพลานามัยดี บ่อน้ำนี้มีชื่อว่า “บ่อปูแจ้” เมื่อสร้างพระเจดีย์มาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุแล้ว จึงมีชื่อว่า “พระธาตุปูแจ้”

อีกนัยหนึ่ง จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุที่ทราบเรื่องนี้ กล่าวว่า คำว่า “ภู” หมายถึงภูเขา ต่อมาจึงเพี้ยนเป็น “ปู” ส่วนคำว่า “แจ้” หมายถึง “เตี้ย” เพราะภาษาเมืองเหนือพูดว่า “แจ้” ก็คือคำว่า “แจ้” ก็คือคำว่า “เตี้ย” นั่นเอง เพราะฉะนั้น จึงได้ชื่อของวัดพระธาตุแห่งนี้ว่า “พระธาตุปูแจ้” หมายถึงพระธาตุที่ตั้งอยู่บนภูเขาคือเตี้ย คือเนินเขาที่ไม่สูงมากนักนั่นเอง ส่วนบ่อน้ำที่เชิงเขาดังกล่าว มีคนขุดเพื่อใช้ประโยชน์ในการดื่มกิน ขณะเดินขึ้น-ลงบนดอยพระธาตุปูแจ้

จากการสอบถาม “พ่อน้อยอินทร วงศ์จักร” อายุ ๘๕ ปี (เกิดปี พ.ศ. ๒๔๖๑) บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮ้อย เล่าให้ฟังว่า เมื่อท่านบวชเป็นสามเณรได้ฟังครูบาเขาคุยกันว่า “ปู่” มาจากภูตอย ส่วนคำว่า “แจ้” หรือ “แช่” นั้น เนื่องจากว่ามีน้ำล้อมรอบตอยทั้ง ๒ ด้าน คือด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันตก ส่วนด้านทิศตะวันออกนั้น แต่เดิมมีลำน้ำเหมือง แต่ปัจจุบันนี้แห้งขอดไปแล้ว ฉะนั้น คำว่า “ปู่แจ้” จึงมาจากตอยที่แช่น้ำอยู่ คือมีน้ำล้อมรอบนั่นเองและจากคำบอกเล่าของพระคำปวน รกขิตสีโล เกด พศ. ๒๔๗๘ อายุ ๗๓ ปี ซึ่งอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๖ เป็นรูปที่ ๑๐ นั้น ได้ฟังจากคำบอกเล่ามานานแล้วว่าคำว่าปู่แจ้ เป็นชื่อของคนมาสร้างพระธาตูปู่แจ้ แต่เดิมคนคนนี้เป็นชาวลัวะ มีชื่อ “ปู่แจ้” ก็จึงได้ชื่อตอยพระธาตุแห่งนี้ว่า ตอยพระธาตูปู่แจ้ พระคำปวนยังเล่าให้ฟังอีกว่าชาวลัวะที่ “ปู่แจ้” หรือ “ปู่แช่” คงเพี้ยนมาจาก “ปู่แจ้” เป็น “ปู่แจ้” ด้วยประการฉะนี้

(ทั้งนี้ประวัติมีการบันทึกไว้หลายกระแสตามที่ได้ทราบได้ฟังมา ไม่สามารถบ่งบอกได้ชัดเจนว่าเรื่องไหนคือเรื่องที่แท้จริง ดังนั้น ท่านจะเชื่ออย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณแต่ละบุคคล)

ประวัติพระธาตูปู่แจ้ (แบบเป็นทางการ)

จากหนังสือ “ประวัติทั่วราชอาณาจักร” เล่มที่ ๙ หน้า ๓๖๒ พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยนายประทุม ผิวนวนล กรรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

วัดพระธาตูปู่แช่ ตั้งอยู่เลขที่ ๙๗ บ้านใหม่ปู่แช่ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮ้อย อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินทั้งวัดมีเนื้อที่ ๓๕ ไร่ ๒๕ ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ ๑๕๕ วา จดที่นา ทิศใต้ประมาณ ๑๕๕ วา จดตรอก ทิศตะวันออกประมาณ ๑๕๕ วา จดตรอก ทิศตะวันตกประมาณ ๑๕๕ วา จดตรอก อาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุ มีพระสิงห์ ๓ พระแก้วมรกต พระพุทธรูประติม พระพ่อขุนเม็งราย พระพุทธสินะราช พระเจดีย์และระฆังทองเหลือง

วัดพระธาตุปูแซ่สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ในสมัยเจ้าแม่มะลิกาการบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนาม คือ รูปที่ ๑ พระแก่น พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๗ รูปที่ ๑ พระคำจันทร์ ขนติธโร พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๐ รูปที่ ๓ พระบุญเป็ง ธมมวฑฺฒโน พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๑ รูปที่ ๔ พระเมืองใจ พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ รูปที่ ๕ พระจันทร์แก้ว พ.ศ. ๒๕๒๕ -๒๕๒๖ รูปที่ ๖ พระประเสริฐ พ.ศ. ๒๕๒๖ รูปที่ ๗ พระบุญเที่ยง นนทิโก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมา

เพิ่มเติมประวัติการปกครองของวัด

ประวัติของพระที่อยู่จำพรรษาวัดพระธาตุปูแซ่ เมื่อก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ทราบว่ามีพระพม่า ๒ รูป มาตั้งสำนักสงฆ์อยู่ช่วงกลางดอย ระหว่างพระธาตุปูแซ่และบ้านใหม่ปูแซ่ และในการสำรวจวัดที่วัดราชอาณาจักรของกรมศาสนา จึงขอเพิ่มเติมดังนี้ มาถึงรูปที่ ๗ พระบุญเที่ยง นนทิโก พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๓๘ รูปที่ ๘ พระครูกิตติธรรมารักษ์ (หลวงพ่อดอกเตอร์) พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๐ ได้ทำการบูรณองค์พระธาตุและยกยอดฉัตรขึ้นใหม่สร้างกุฏิ ๒ หลัง และปรับบริเวณสถานที่หลายแห่งด้วย รูปที่ ๙ พระคำอ้าย พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๓ รูปที่ ๑๐ พระคำปวน รุกขิตสีโล พ.ศ. ๒๕๔๕ -๒๕๔๖ ได้ทำการซ่อมแซมหลังคาพระวิหาร รูปที่ ๑๑ พระแสงหล้า ธมมวโร มาจากวัดกองมูตัน เมืองสาต ประเทศพม่า จำพรรษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ คือปีที่ดำเนินการประวัติวัด และได้ประชุมจัดระเบียบเขตแดนบริเวณของวัด หรือสถานที่ที่เป็นธรณีสงฆ์ด้วย

ประวัติวัดพระธาตุปูแซ่ (ตามวารสารย้อนรอยกรรม)

ตามหนังสือ “ย้อนรอยกรรม” ฉบับดังกล่าว ได้กล่าวไว้ว่า ตามประวัติของพระนางมะลิกา ผู้ครองเมืองแม่ฮาย เป็นพระราชธิดาองค์เล็กของพระเจ้าฝางอุดมสิน (พ.ศ. ๒๑๓๒-๒๑๙๐) พระราชธิดาหรือพระนางมะลิกา นำไพร่พลและข้าทาสบริวารจำนวนหนึ่ง แยกออกมาสร้างวังเป็นการส่วนพระองค์ ชื่อว่า “วังมะลิกา” แต่ชาวบ้านเรียกว่า “วังแม่ฮาย” (พ.ศ. ๒๑๕๐) ด้วยความหมายที่พระนางมะลิกาแยกพระองค์มาสร้างว่าอยู่ห่างไกลจากเมืองของพระบิดา เนื่องจากความอายที่มีปมด้อยที่พระโอรสแห่ง (หากเป็นปัจจุบัน ศัลยแพทย์ตกแต่ง ลบรอบแห่งได้มากแทบปกติ)

พระนางมะลิกา มีอุปนิสัยรักสงบ ใฝ่ธรรม เติบโตด้วยพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เมื่อแยกออกมาแล้ว ได้ศึกษาพระธรรม ปฏิบัติธรรมแต่งองค์นุ่งขาว ห่มขาว เพื่อสร้างกุศล เกิดชาติหน้าฟ้าใหม่ จะได้ไม่ต้องมีปมด้อยพระโอรสแห่งเหมือนชาติปัจจุบัน

คืนวันหนึ่ง ทรงนิมิตฝันว่า มีชีปะขาวคนหนึ่งมาบอกว่า เหตุการณ์ที่พระโอรสมีตำหนิผิดธรรมชาตินั้น เป็นพระบุพกรรมแต่ชาติที่แล้ว เป็นผลติดตามาชาตินี้ หากต้องการให้วิบากกรรมดังกล่าวนี้หมดสิ้น มิต้องติดไปชาติหน้าอีกพระนางต้องปฏิบัติเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง มีทราบดีว่าจะทำได้หรือไม่ พระนางตอบชีปะขาวในนิมิตว่า แม้ชีพักพลีได้ หากตัดวิบากกรรมนี้ได้เป็นผลสำเร็จ ชีปะขาวแนะนำให้สร้างพระเจดีย์ขึ้นสักองค์หนึ่ง แล้วบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นพุทธานุชา เกิดชาติหน้าจะมีร่างกายทุกส่วนสมบูรณ์

ด้วยเหตุแห่งนิมิตนี้ พระนางมะลิกาจึงสร้างพระเจดีย์ ขึ้นองค์หนึ่ง บนยอดเขาขนาดย่อม ท่ามกลางป่าเขาอันร่มรื่นเงียบสงบ แล้วเดินทางโดยขบวนช้างไปขอพระบรมสารีริกธาตุจากเมืองพม่า และเนื่องจากพระนางมะลิกา มีเชื้อสายพม่าการขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุจึงเป็นผลสำเร็จ อัญเชิญมาประดิษฐานอยู่ภายใน ซึ่งภูเขาที่ตั้งพระเจดีย์มีชื่อว่า “ภูแจ้” อาจมีความหมายของคำว่า “แจ้” แปลว่า “เตี้ย” คือภูเขาเตี้ยๆ นั่นเอง ความจริงไม่ใช่ คนเก่าแห่งอำเภอแม่ฮาย เรียกว่า “ปูแจ้” ตามภาษาพื้นบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

ชาวอำเภอแม่ฮายต่างพากันถือว่า พระธาตุปูแจ้ ที่พระนางมะลิกาสร้างเป็นพุทธานุชา บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อเป็นการตัดวิบากกรรมแต่บุพกรรม เป็นสมบัติส่วนรวมของชาวบ้านทั่วไปตลอดเมืองเชียงใหม่ จะพากันมาเยี่ยมชมกราบไหว้อยู่เสมอ เจ้าอาวาสทุกวัดในอำเภอแม่ฮาย ล้วนให้ความสำคัญ ช่วยกันดูแลบูรณะพระธาตุปูแจ้ นับแต่ อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

และเชื่อมั่นว่า วิญญาณของพระนางมะลิกายังคงดูแลปกป้องรักษาไว้อย่างหวงแหน และปกป้องคุ้มครองชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข

ความอาภรรพ ศักดิ์สิทธิ์ อภินิหาร เป็นที่ประจักษ์มาแต่อดีตถึงปัจจุบันและยังครอบคลุมไปทั้งบริเวณภูเขา มีผู้เล่าว่า หากใครก็ตาม ไปจบบ้างล่องเกินกระทำมิดีมิร้ายในทางลบหลู่ จะมีอันเป็นไปต่าง ๆ นา ๆ บริเวณพระธาตุปูแจ้นั้นภายหลังมีสำนักสงฆ์เกิดขึ้น เพื่อเป็นน้อมนาคของชาวบ้านมีชื่อ “วัดพระธาตุปูแจ้” เป็นสำนักสงฆ์ขนาดเล็ก มีพระเณรอยู่จำพรรษา อยู่ท่ามกลางธรรมชาติอันร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้นานาพันธุ์ ภูมิสงฆ์สร้างจากไม้ไผ่หลักเล็ก ๆ เป็นกุฏิแบบพ้ออยู่อาศัยจำพรรษาและปฏิบัติธรรม

ต้นไม้ทุกต้นบนดอยปูแจ้ ล้วนมีอาภรรพเคลือบแฝง เคยมีชาวบ้านตัดไม้ไปใช้แล้วให้อันเป็นไปไม่ได้ อยู่เป็นสุข ผู้เฒ่าผู้แก่ย่านนั้นสอบถามข้อมูลเหตุพอรู้ว่าไปตัดไม้บริเวณดอยปูแจ้จึงแนะนำให้แก้อาภรรพที่ทำให้เป็นไปต่าง ๆ นา ๆ นั้นจึงหายไปบางรายขึ้นไปตัดไม้ใกล้กับเจดีย์พระธาตุ กลับมาถึงบ้านก็มีอาหารเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ รักษาอย่างไรก็ไม่หาย ทั้งหมอแผนปัจจุบันและหมอแผนโบราณในที่สุดก็ต้องไปปลุกต้นไม้ทดแทน พร้อมกับขอขมาลาโทษสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บังอาจไปตัดต้นไม้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

พระครูกิตติวรารามณ์ ท่านได้นำชาวบ้านขึ้นไปบูรณะสำนักสงฆ์และพระธาตุปูแจ้ เมื่อพ.ศ. ๒๕๔๐ เปิดเผยว่า สมัยที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่กรุงเทพฯมีโอกาสเดินทางไปวัดท่าตอน มีสิ่งบันดาลใจให้ไปเยี่ยมชมวัดพระธาตุปูแจ้ ท่านจึงตั้งใจไว้ว่าจะมาอยู่จำพรรษาที่นี่สักชั่วระยะหนึ่ง แล้วดูแลรักษาป่าไม่นำผ้าเหลืองผูกกับต้นไม้ทุกต้นตามบริเวณภูเขา เสมือนเป็นการบวชต้นไม้ชาวบ้านเห็นดังนั้น จึงไม่กล้าตัด เพราะถือว่าเป็นต้นไม้ของศาสนา หากใครตัดก็ย่อมประสพกับความอาภรรพ เป็นวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างแยบยลอีกวิธีหนึ่ง

นายคำปัน ผู้ให้ข้อมูลเรื่องนี้นั้น เขาเป็นคนอยู่ในตัวอำเภอแม่เฒ่าได้ยินเรื่องราวของพระนางมะลิกามานาน จากปู่ตายายเล่าให้ฟัง ไม่ค่อยสนใจเรื่องนี้เท่าใดนัก และไม่อยากจะเชื่อว่า อำเภอแม่เฒ่านี้เป็นวังของพระนางมะลิกาธิดาเจ้าเมืองฝางมาก่อน แต่ไม่เคยคิดลบหลู่ ชากสถานใด ๆ ไม่ปรากฏให้เห็นเป็นประจักษ์พยาน มีเพียงแต่เรื่องเล่าสืบทอดมาเท่านั้น เมื่อตอนเป็นเด็ก เขาเคยมีโอกาสไปชมพระธาตุปูแจ้เพียงครั้งเดียว แล้วไม่เคยไปอีกเลย ถึงแม้ชาวบ้านแถวนั้นไปกราบไหว้บูชา เขาก็ไม่ค่อยจะใส่ใจ ตอนหลังเขามานึกเอะใจ ว่าเหตุใดชาวบ้านจึงขึ้นไปกราบไหว้บูชาอยู่เสมอ และเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ล้วนให้ความสำคัญไปดูแลบูรณะอยู่เนือง ๆ ตามตำนาน ที่เคยได้ยินได้ฟังมา คงไม่ใช่เรื่องเหลวไหล ตอนนั้นลูกสาวคนเล็กของเขากำลังป่วยอยู่ด้วย มีคนแนะนำให้ไปบนบานต่ออนุสาวรีย์พระนางมะลิกา ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของโรงพยาบาลแม่เฒ่าขึ้นไปประมาณ ๑๐๐ เมตร ด้วยเป็นคนที่ยังหวัหวัสมัยใหม่ จึงไม่ค่อยเชื่อเรื่องเหล่านี้ แต่เมื่อมีคนแนะนำหลายคนเข้าก็เกิดความลังเล และลูกสาวก็ยังป่วยไม่หาย

คืนหนึ่งก่อนนอน เขาลองตั้งจิตอธิษฐานถึงพระนางมะลิกา ว่าถ้าหากเป็นเรื่องจริงตามตำนานที่เล่าสืบทอดมา ขอให้ปรากฏในนิมิตเกิด แล้วในช่วงก่อนขึ้นรุ่งของคืนนั้นเอง พระนางมะลิกาก็มาปรากฏในนิมิตของเขา มากับข้าทาสบริวารจำนวนมาก แต่งกายในชุดขาวทั้งองค์ พระพักตร์อัมเม แต่พระโอษฐ์แห่งที่ข้างขวาพอเป็นที่สังเกต แล้วก็ได้ตรัสว่า “เราคือพระธิดาของพระเจ้าฝางอุดมสินผู้ครองเมืองฝาง ชื่อว่ามะลิกา ที่แรกเราได้ใส่ใจเจ้า และเจ้าก็ได้เชื่อถือเราอย่างจริงจัง ครั้นเรามาพิจารณา ดูว่าสมัยอดีตชาติเจ้าเคยเป็นทหารองครักษ์แก่เรา เราเลยมาปรากฏในนิมิตแก่เจ้า”

นายคำปัน จึงก้มกราบในนิมิตนั้น รู้สึกเกรงกลัวพระนางมากถึงกับตัวสั่นเพราะไม่เคยเชื่อถือนานานว่าพระนางมะลิกามีตัวตนจริง พระนางถึงกับหัวเราะขบขันแล้วตรัสว่า “เจ้ามีต้องเกรงกลัวเราหรอก เรามีได้โกรธ เคืองเจ้า ที่เรามา ปรากฏเพราะเจ้าขอร้อง และจะได้ยืนยันว่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรามาหลายร้อยปีนั้นเป็นความจริง มิใช่เรื่องเหลวไหล เล่ากันเป็นนิทานเท่านั้น”

นายคำปันตอบไปในนิมิตว่า บัดนี้ผมเชื่อแล้วว่าเจ้าแม่มีจริง เป็นเรื่องจริง

พระนางมะลิกายังตรัสอีกว่า “ลูกสาวของเจ้าป่วยมาหลายวัน กินยาไม่หายเพราะเป็นกรรมแต่ปางก่อน เจ้าจงหาเต่าไปปล่อยตามบ่อวัดสัก ๓ ตัว จากนั้นให้ไปบูชาพระธาตุปูแจ แล้วอีกไม่กี่วันลูกสาวเจ้าจะหายเป็นปกติ

รุ่งเช้า นายคำปันทบทวนความฝันด้วยความอัศจรรย์ใจเป็นอันมาก ภาพพระนางมะลิกายังติดหูติดตาชัดเจน จึงตัดสินใจซื้อเต่ามา ๓ ตัว ปล่อยลงบ่อน้ำวัดวัดละ ๑ ตัว ได้ ๒ วัด วัดสุดท้าย ตั้งใจจะไปปล่อยที่วัดท่าตอน ตำบลท่าตอนแต่ที่วัดไม่มีบ่อน้ำ จึงปล่อยที่หน้าวัดตรงทำนน้ำแม่น้ำกก เป็นอันเสร็จพิธีนับแต่นั้น บุตรนายคำปันหายป่วยเป็นปกติทั้ง และมีสุขภาพดีมาจนตราบทุกวันนี้

ประวัติพระธาตุปูแจ (ตามคำบอกเล่าของผู้สูงอายุ อำเภอแม่ฮาด)

จากการสอบถาม “พ่อน้อยอินศร วงศ์จักร” ตั้งบ้านเรือนอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮาดใกล้กับวัดพระธาตุปูแจ ท่านมีอายุ ๘๕ ปี (เกิด พ.ศ. ๒๔๖๑) ได้เล่าให้ฟังว่าการที่มีพระธาตุ ๒ องค์ บนดอยวัดพระธาตุปูแจนั้น เนื่องจาก มีขโมย ๒ คนได้ขโมยช้างมา ๑ เชือก ไม่ทราบว่าเป็นขโมยมาจากไหน เมื่อเจ้าของช้างตามมาทันขโมยทั้ง ๒ ซึ่งได้ขายช้างไปแล้ว จึงขอคืนเงินทั้งหมดให้แก่เจ้าของช้างนั้น แต่เจ้าของช้างไม่ยอมได้เงินที่ขายช้างเชือกนั้น จึงคิดนำเงินนั้นมาสร้างพระธาตุไว้ ๒ องค์ บนดอยปูแจแห่งนี้ ปัจจุบันมีพระธาตุ ๒ องค์ บนลานที่เป็นยอดดอย ๑ องค์ เป็นองค์ใหญ่ ส่วนอีกองค์อยู่ทางทิศตะวันออก เป็นเนินดอยต่ำลงมาจากองค์แรก ประมาณ ๒๖ เมตร แต่เล็กกว่า (เนื่องจากการก่อสร้างภายหลัง) “พ่อนานบุญเลื่อน ชัยชนะ” มักศกทายกวัดแม่ฮาดหลวง ให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่าถ้าพระนางมะลิกาเป็นผู้สร้างพระธาตุปูแจจริงตามตำนานนั้น การที่มีพระธาตุ ๒ องค์ คือองค์ใหญ่ และองค์เล็กนั้น คาดว่าองค์เล็กน่าจะเป็นมณฑปที่บรรจุพระธาตุปูแจในปัจจุบัน

ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ “ครูบาบุญชนะ” (ครูบาก้องคำ) เจ้าอาวาสวัดมาตุการาม(บ้านเด่น) ได้นำพระเณรจากวัดแม่ฮาดหลวง และวัดนิวาสนสถาน (บ้านโหลง) มาพร้อมด้วยคณะศรัทธา ทำการบูรณะก่อสร้างพระธาตุที่อยู่บนลานยอดดอย ให้เป็นองค์ใหญ่ เพราะของเดิมมันได้ชำรุดหักพัง จนเหลือคล้ายกองอิฐ สูงประมาณ ๑ เมตรเศษ มีหูกและเถาวัลย์ขึ้นคลุมจนรุงรัง ท่านครูบาได้ทำการบูรณะก่อสร้างพระธาตุขึ้นมาใหม่ครอบองค์เดิม มีความสูงประมาณ ๑๒.๗๕ เมตร (นับเฉพาะส่วนที่เป็นคอนกรีต ไม่นับฉัตรที่อยู่บนยอดพระธาตุ) ส่วนความกว้างทั้ง ๔ ด้านรอบเชิงพระธาตุประมาณด้านละ ๕.๒๐ เมตร ส่วนอีกองค์ที่อยู่ต่ำลงมา ยังไม่ได้บูรณะก่อสร้างหรือปรับปรุงในสมัยเดียวกัน

ต่อมา ประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๒ “พระครูมงคลจิตรธรรม” วัดมงคลสถาน(แม่เหล่งเหนือ) เจ้าคณะตำบลแม่ฮาด เขต ๑ ได้ร่วมกับ “พ่อหลวงบุญทาปาลมูลวงศ์” ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮาด ได้ให้ช่างทำการบูรณะก่อสร้างพระธาตุอีกองค์หนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้กันแต่ต่ำลงมาจากทิศตะวันออก ให้มีความสวยงามเล็กกว่าพระธาตุองค์แรก มีความสูงประมาณ ๕.๑๐ เมตร ความกว้างทั้ง ๔ ด้านรอบเชิงพระธาตุประมาณ ด้านละ ๓ เมตร

ก่อนที่พระครูมงคลจิตรธรรม จะทำการบูรณะซ่อมแซมพระธาตุองค์เล็กนี้เคยได้รับการบูรณะซ่อมสร้างขึ้นมาก่อน เมื่อปี ๒๕๑๗ โดย “พระครูวิจิตรอาจารย์คุณ(หิรัญ)” วัดนิวาสนสถาน(บ้านโหลง) ร่วมกับ “หลวงพ่อคำมูล มณีราพรณ” และ “หนานบุญเป็ง ทะนันชัย” พร้อมด้วยบุคคลอื่น ๆ อีก ทำการก่อเป็นองค์พระธาตุเพราะแต่เดิมมีเพียงอิฐเก่าหักพัง พอเห็นเป็นรูปร่างพระธาตุเท่านั้น พระครูมงคลจิตรธรรม จึงทำการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่อีก ตามที่มีขนาดส่วนสูงและส่วนกว้างในปัจจุบันนี้

ทราบจากคำบอกเล่าของชาวบ้านสมัยนั้นว่า พระธาตุปูแจ (องค์ใดไม่ทราบ) ที่มักจะปรากฏแสงไฟพุ่งมาเป็นลูกไฟสีนวล มีลักษณะกลมๆ ออกเดินทางไปเยือนพระธาตุสบฝาง ซึ่งสร้างมากกว่า ๑,๐๐๐ ปี มีแสงดังกล่าวไปเยือนในคืนวันเดือนเพ็ญและคืนวันเดือนแรมเป็นประจำ

ส่วนบ่อน้ำที่มีอยู่เดิมตรงเชิงดอยพระธาตุด้านทิศเหนือ ซึ่งติดกับทุ่งนานั้นจากคำบอกเล่าสืบๆกันมาว่าเป็นบ่อน้ำทิพย์ น้ำไม่แห้งตลอดปี มีผู้ประสงค์จะรักษาโรคภัยไข้เจ็บใด ๆ ให้อธิษฐานแล้วนำน้ำจากบ่อนี้ ไปดื่มหรืออาบ โรคนั้น ๆ ก็บรรเทาและหายจากโรคนั้นไปในที่สุด

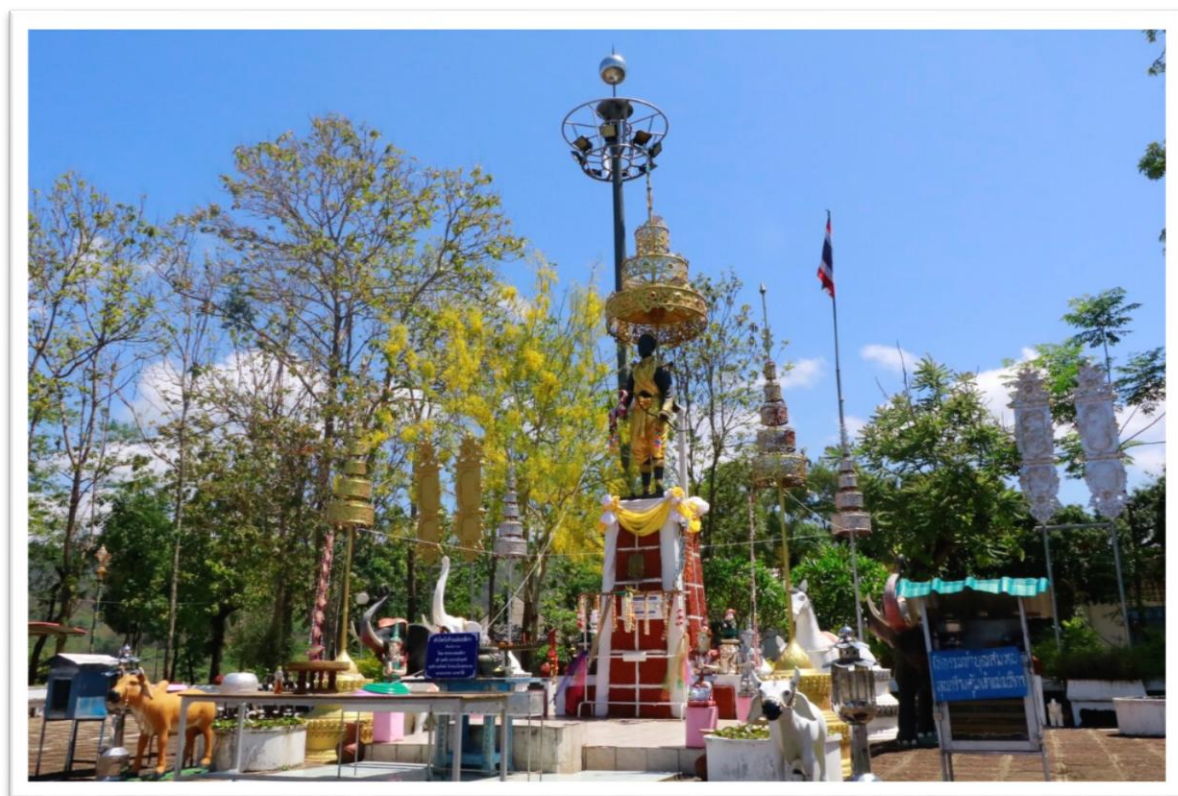
บ่อน้ำดังกล่าว ทราบว่าพ่อเผ่าทูน ที่มีบ้านเรือนอยู่ที่บ้านแม่ฮาดหลวง หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่ฮาด ได้ไปทำไร่ทำสวนอยู่บริเวณนั้น จึงขุดบ่อน้ำที่มีอยู่เดิมไว้เพื่อใช้ดื่มกินในเวลาไปทำไร่ทำสวน บ่อน้ำนี้ยังคงปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ แต่ขาดผู้ปฏิบัติดูแลเอาใจใส่ แถมกลับนำจากบ่อน้ำไปใช้อย่างอื่น นอกจากดื่มและอาบ นอกจากนี้ยังนำขยะไปทิ้งใกล้บริเวณบ่อน้ำนั้นอีกด้วย ทำให้น้ำในบ่อเหือดแห้งไปในฤดูแล้ง หากมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็คงจะใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

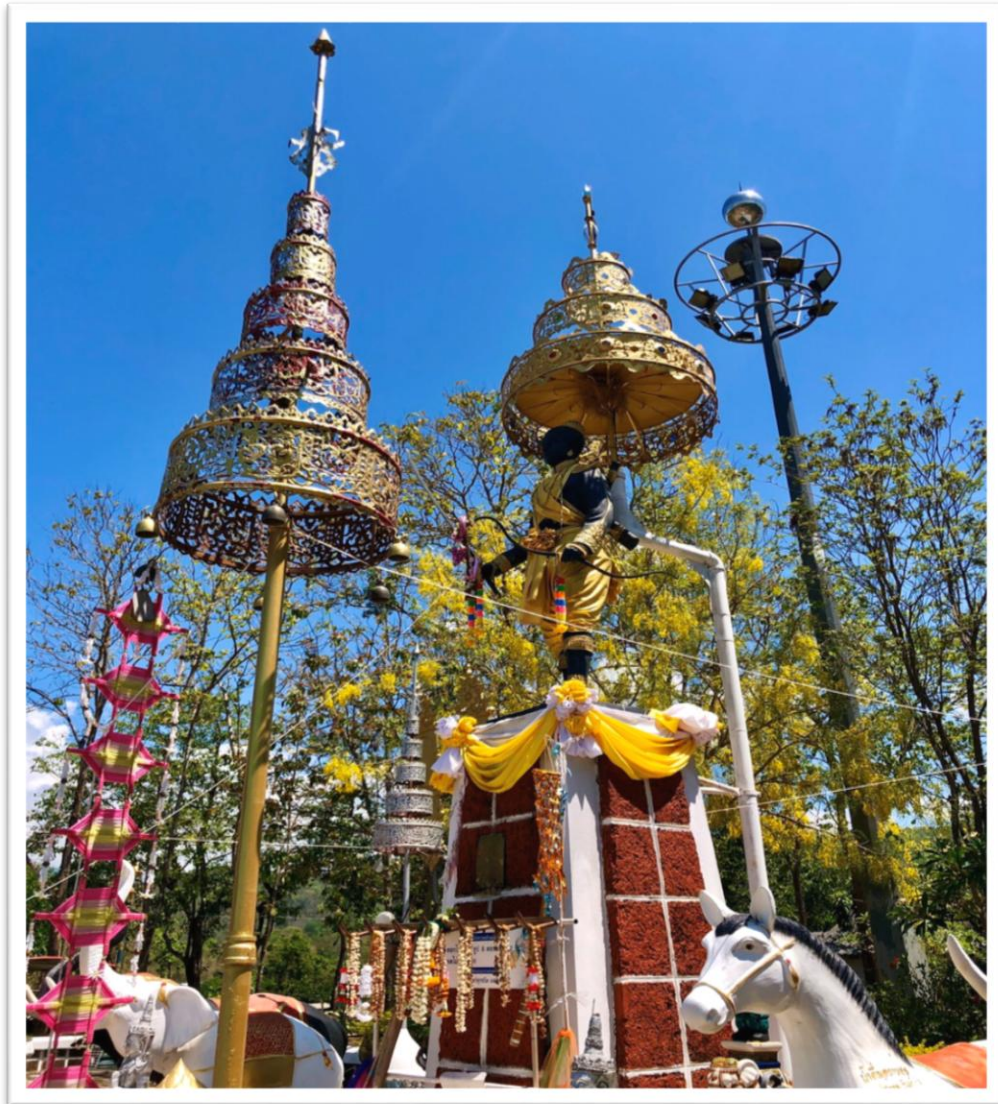
อนุสาวรีย์เจ้าแม่มะลิกา

ประวัติเจ้าแม่มะลิกา

เจ้าแม่มะลิกาเป็นพระธิดาของพระเจ้าอูมศิลป์กับพระนางสามผิวเจ้าผู้ครองเมืองนครเมืองฝางประวัติเมื่อพุทธศักราช ๒๑๓๒ ปีมะโรง ตามตำนานกล่าวว่าพระนางเลอเลิศไปด้วยพระสิริโฉมอันงดงามยิ่งนักเหมือนพระมารดา และพระเจ้าอูมศิลป์ขนานพระนามว่า มะลิกา ตามพระสุบินของพระมเหสี เมื่อพระนางทรงเจริญวัยแตกเนื้อสาวพระชันษาได้ ๑๘ ชันษา ได้มีราชบุตรหลานหลายหัวเมือง มาเพื่อขอผูกพันด้วยแต่พระนางไม่เคยสนพระทัยในราชบุตรเรานั้น อยู่มาวันหนึ่งพระนางก็รับเฝ้าพระบิดาให้สร้างเวียงให้ใหม่เพื่อไม่ให้ใครมารบกวน พระเจ้าอูมศิลป์ได้สร้างเมืองเล็ก ๆ ให้เมื่อพุทธศักราช ๒๑๕๐ ปีระกา เดือนสี่ โดยสร้างประตูเวียงสี่ด้าน พร้อมสร้างวัดหัวเวียง(วัดสันกาบโปก) ไว้ทางด้านทิศตะวันออกของเวียง ครั้นสร้างเวียงเสร็จเรียบร้อยก็ทรงอพยพไพร่พล ออกจากเวียงฝางในเวลาบ่ายตามเส้นทางที่ขบวนเสด็จผ่านก็มีแม่ฮ้าง หญิงสาวที่จงรักภักดีเดินส่งตามเสด็จเป็นจำนวนมาก จนต่อมาได้เกิดหมู่บ้านขึ้นตามเส้นทางที่เดินส่งตามเสด็จหมู่บ้านเหล่านั้นเรียกว่าบ้านแม่ฮ้างและบ้านแม่สาวตราบนปัจจุบัน เมื่อใกล้เวียงใหม่ตะวันอ่อนแสงลงทอแสงเป็นสีแดง (คำไทยใหญ่เรียกสีแดงบ้านหลง) จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่าบ้านแม่หลงจากนั้นเข้าเขตแม่ฮ้าง ขบวนเสด็จถึงเวียงใหม่เป็นเวลาเย็นย่ำสนธยาจึงเรียกเวียงใหม่นี้ว่า "เวียงสนธยา" ปัจจุบันคือ อำเภอแม่ฮ้าง

พระนางมะลิปกครองเมืองสนธยาได้ ๔๐ ปีก็ทรงพระประชวรด้วยโรคไข้ไทยพอยด์และโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ เสด็จสวรรคตเมื่อพุทธศักราช ๒๑๙๐ พระชันษา ได้ ๕๘ ชันษา หลังจากนั้นเวียงสนธยาก็เกิดทุกข์ภัย ข้าวยากหมากแพงเกิดการโจรกรรมจี้ปล้นอยู่เป็นเนืองนิตย์ประชาชนต่างพากันอพยพแยกย้ายหนีไปหมด จึงสันนิษฐานว่าเวียงสนธยาได้กลายมาเป็นเวียงร้างมาตั้งแต่นั้น

พุทธศักราช ๒๕๒๓ สุขาภิบาลอำเภอแม่เมาะร่วมกับราษฎรในพื้นที่ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ เป็นอนุสรณ์แด่พระนางโดยใช้งบประมาณของสุขาภิบาลอำเภอแม่เมาะ กลับได้รับอนุโมทนา จากหลวงพ่อบุญเย็น ฐานธมโม เจ้าอาวาสวัดพรหมมหาราชอำเภอไชยปราการโดยใช้พื้นที่ สาธารณะประโยชน์ประมาณ ๗๐๐ ไร่

ข้อมูลโดยอาจารย์พงษ์พันธ์ ตะติยา
ปรับปรุงโดยชมรมผู้สูงอายุอำเภอแม่เมาะ
๑๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

วัดแม่ยายหลวง

ประวัติวัดแม่ยายหลวง

วัดแม่ยายหลวง เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่ง ซึ่งมีอายุประมาณ ๘๙ ปี การริเริ่มหมายเขตสร้างวัด โดยมี พ่อ แก่ซอ มหาวัน เป็นผู้นำคณะศรัทธาวัดแม่ยายหลวงช่วยอุปถัมภ์ก่อสร้างเป็นวัดประจำหมู่บ้านในสมัยนั้นเป็นต้นมา เนื่องจากการก่อสร้างในสมัยนั้นยังไม่เจริญสิ่งปลูกสร้างก็ยังไม่มั่นคงถาวรมีเพียงกุฏิไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคาเพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี สำหรับชื่อวัด ผู้เฒ่าผู้แก่ได้ตั้งตามชื่อของหมู่บ้าน ชื่อว่า “วัดแม่ยายหลวง” ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ ทางวัดก็ได้ขาดเจ้าอาวาสเพราะหุนเจ้าอ้อย ได้ลาศรัทธากลับเมืองพม่า หลังจากนั้นก็มีพระเตจามาอยู่พรราชเดียว

ทางคณะศรัทธา โดยการนำของพ่อแก่ซอ มหาวัน ได้ไปกราบอาราธนา เจ้าอธิการสิงห์แก้ว สิริวิฑฒโน ซึ่งท่านได้อุปสมบทอยู่กับครูบากัญจนะ (ครูบาก้องคำ กญจโน) วัดมาตุการาม (บ้านเด่น) มาเป็นเจ้าอาวาส ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

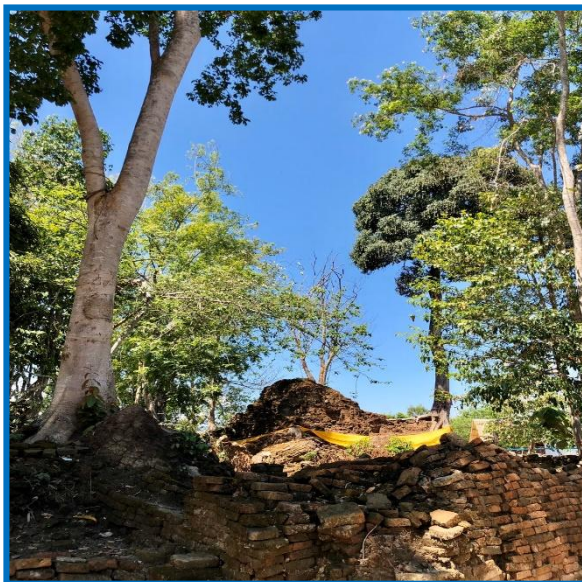
ท่านได้ชักชวนคณะศรัทธาญาติโยมที่มีเพียง ๕๐ กว่าหลังคาเรือน ช่วยกันริเริ่มสร้างวิหารทรงไทยใหญ่ขึ้นหนึ่งหลัง โดยที่ศรัทธาช่วยกันออกไปหาไม้มาทำเสาใหญ่และช่วยกันลากมาจากป่า ทุก ๆ ต้น จนสำเร็จเป็นวิหารที่ถาวรใหญ่โต รูปทรงสวยงามด้วยศิลปะแบบไทยใหญ่ หลังคาสูงชันเป็นชั้นแบบปราสาท ซึ่งกว่าจะก่อสร้างสำเร็จต้องใช้เวลาหลายปี ด้านกว้างและด้านยาวเท่ากันคือ ๒๒.๕ เมตร สิ้นทุนทรัพย์เป็นเงินหลายแสนบาท ในสมัยนั้น โดยมีท่านอาจารย์สิงห์แก้ว สิริวิฑฒโน เป็นประธานการก่อสร้างฝ่ายสงฆ์ ด้านศรัทธามีพ่อแกซอ มหาวัน เป็นประธานฝ่ายฆราวาส **ขอบคุณ ข้อมูลจาก : <http://www.templethailand.org/>

วัดพระธาตุตดงส้มสุก

ประวัติวัดพระธาตุตดงส้มสุก

วัดพระธาตุตดงส้มสุก เป็นวัดร้าง ตั้งอยู่ในเขตตำบลมะลิกา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ บนฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของแม่น้ำฝาง (แม่น้ำฝางได้เปลี่ยนทิศทางเดินไปทางตะวันออก) ปัจจุบันอยู่ห่างจากแม่น้ำฝางประมาณ ๔๐๐ เมตร เนื้อที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๑๐๘๑๙ เล่มที่ ๑๐๙ หน้า ๑๙ เลขที่ดิน ๒๒๐ ตั้งอยู่ในตำบลแม่เมาะ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นตำบลมะลิกา) มีเนื้อที่ ๙ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา ตามตำนานบอกว่าวัดนี้สร้างหลังจากพระเจ้าพรหมมหาราช สร้างเวียงไชยปราการได้ ๔ ปี บางตำนานบอกว่าสร้างในพุทธศตวรรษที่ ๑๔ บ้าง พุทธศตวรรษที่ ๑๕ บ้างและ ๑๖ บ้าง ซึ่งไม่ตรงกัน ตำนานที่ควรเชื่อได้ว่าพระเจ้าพรหมมหาราชได้ทรงสถาปนาเวียงไชยปราการ ในพุทธศตวรรษที่ ๙ (พ.ศ. ๙๑๙) ต่อมาพระองค์ได้ทรงสร้างวัดประจำเมืองคือวัดเวียงไชย ในปี พ.ศ. ๙๒๓

จากนั้นก็มาสร้างวัดพระธาตุตดงสัมสูกและวัดพระธาตุสบฝางตามลำดับเมื่อพระองค์ได้สร้างวัดประจำเมืองเรียบร้อยแล้ว (วัดเวียงไชย) พระองค์จึงประทับเรือขึ้นไปตามลำน้ำฝางจึงได้พบพื้นที่เหมาะสมอยู่บนฝั่งแม่น้ำฝาง พื้นที่ตรงนั้นเป็นป่าไม้ยืนต้นขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นต้นสัมสูก พระองค์จึงได้สร้างวัดขึ้นตรงนั้นและตั้งชื่อว่า “วัดพระธาตุตดงสัมสูก” จากนั้นจึงลงเรือไปถึงปากน้ำกกและขึ้นไปก่อเจดีย์บนยอดเขาตรงนั้น

ภายหลังเรียกว่าวัดพระธาตุสบฝางจนถึงทุกวันนี้ วัดพระธาตุตดงสัมสูก ถือว่าเป็นหนึ่งในพระอารามหลวงของไชยปราการยุคนั้น สันนิษฐานว่าน่าจะเจริญรุ่งเรืองดี พระเจ้าพรหมกุมารผู้สถาปนาวัดนี้ ได้เสวยราชสมบัติอยู่เวียงไชยปราการนี้จนถึงปีพ.ศ. ๙๘๐ จึงเสด็จสวรรคต สิริพระชนมายุได้ ๗๗ พรรษา วัดพระธาตุตดงสัมสูก น่าจะตกเป็นวัดร้างช่วงอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๑๗๕ ที่พระเจ้าสุทโธธรรมราชา กษัตริย์พม่ายกทัพขึ้นมาตีเมืองไชยปราการ กลุ่มอนุรักษโบราณสถานสำนักศิลปากรที่ ๘ เชียงใหม่และคณะได้พบว่าวัดพระธาตุตดงสัมสูก เป็นเนินโบราณสถานขนาดใหญ่มีความสูงจากพื้นที่โดยรอบประมาณ ๑.๖๐ - ๒.๐๐ เมตร พื้นที่บนเนินโบราณสถาน มีขนาดประมาณ ๔๐ - ๗๐ เมตร เจดีย์อยู่ด้านใต้ห่างจากวิหารประมาณ ๑๒ เมตร ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมก่ออิฐถือปูนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางฐานประมาณ ๑๐ เมตร ส่วนวิหารเป็นวิหาร ขนาดใหญ่ ยาวประมาณ ๓๑ เมตร ได้พบวัตถุโบราณหลายชิ้น เช่น เศษขามเคลือบสีเขียวจากเตापานเชียงราย ๗ ชิ้น เศษภาชนะดินเผาจากเตาเวียงกาหลงเชียงราย ๓ ชิ้น ฯลฯ พระธาตุตดงสัมสูก วัดสีลาอาสน์ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ สมัยพระอธิการกิตติอีกคนเป็นเจ้าอาวาส

โดยมีแม่นायสมศรี วังทองคำ เป็นประธานการก่อสร้าง และพระครูวิมลกิตติสาร เจ้าคณะอำเภอแม่เมาะ วัดท่าตอน เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ พระเจดีย์องค์นี้บรรจุหัวใจพระธาตุสัมสูก และพระสิงห์ ๑ โดยมีหลวงปู่ทอง สิริมงคลโณ สมัยเมื่อครั้งดำรง สมณศักดิ์เป็นพระราชพรหมมาจารย์ ได้ขึ้นมาเป็นประธานบรรจุหัวใจพระธาตุดังกล่าว

ขอบคุณ ข้อมูลจาก : <http://www.templethailand.org/>

การขุดแต่งโบราณสถานวัดดงส้มสุก เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างกรมศิลปากรและชุมชนในตำบลมะลิลา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ที่ต้องการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่น โดยกรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดแต่งทางโบราณคดี โบราณสถานวัดดงส้มสุก ผลปรากฏพบ จารึกอักษรฝักขามบนแผ่นอิฐหน้าวัว และอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดย จารึกโบราณเหล่านั้นมีทั้งที่เป็นอักษร ๑ - ๒ ตัว เป็นข้อความและภาพลายเส้นเป็นลวดลายต่างๆ รวมแล้วมากกว่า ๒๐๐ ก่อน วัดพระธาตุดงส้มสุกจึงเป็นแหล่งโบราณสถานขนาดใหญ่ที่สุดในแอ่งที่ราบผาง

ทั้งหมดยังอยู่ระหว่างการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญจากกรมศิลปากรเพื่อขยายผลเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดีให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเพณีตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ (ไหว้สา ป่าระมีเจ้าแม่มะลิกา)

วันที่ ๑ มกราคม ของทุกปี เป็นวันขึ้นปีใหม่และเป็นวันสากล ซึ่งทุกประเทศถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ เปลี่ยนศักราชใหม่ วันขึ้นปีใหม่ส่วนใหญ่ชาวไทยมักเข้าวัดไปทำบุญตักบาตร เพื่อความเป็นสิริมงคล แก่ตนเอง และครอบครัว ได้รับคำอวยพรต่าง ๆ และสิ่งดี ๆ ให้แก่กัน เทศบาลฯ จึงมีการจัดทำโครงการทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดโครงการฯ จึงได้อันเชิญรูปหล่อของพระนางมะลิกลองมาประทานพรให้เป็นสิริมงคล แก่ประชาชนในเขตเทศบาล และนักท่องเที่ยวเข้าร่วมทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ ฟังธรรมเทศนาในวันขึ้นปีใหม่

เทศบาลตำบลแม่เมาะได้ดำเนินการจัดงานตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ขึ้นทุกปี เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีให้กับประชาชนและครอบครัว ได้ร่วมกันทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ เพื่อทำนุบำรุงพุทธศาสนา และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามต่อไป

งานประเพณีสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์ถือเป็นประเพณีการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณโดยประชาชนทั่วไปได้ร่วมกันจัดกิจกรรมทางศาสนาขึ้นและกำหนดให้มีการทำบุญตักบาตร การสรงน้ำพระพุทธรูป ขบวนแห่สงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การรื่นเริง เช่น การละเล่นพื้นบ้าน พื้นเมืองต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของวิถีชาวนาไทยนั้น คือ การเล่นสาดน้ำ และการสรงน้ำพระพุทธรูป รดน้ำดำหัว เพื่อแสดงออกซึ่งความเคารพสักการะของชาวพุทธ ที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบุคคลที่เคารพนับถือ และถือกันว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ที่ควรสืบทอดและรักษาไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป

เทศบาลตำบลแม่เมาะ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบำรุงศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จึงได้จัดโครงการงานประเพณีสงกรานต์ขึ้น เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่อนุชนคนรุ่นหลัง และเพื่อให้อนุชนคนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

ประเพณีสงกรานต์พระนางมะลิกา

ในอดีต อำเภอแม่เมาะตั้งอยู่ในบริเวณเมืองโบราณที่ชื่อ เวียงมะลิกา หมู่ ๘ ตำบลมะลิกา ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่เมาะ ๒ กิโลเมตร มีทางแยกออก จากทางหลวงแผ่นดินสายฝาง-ท่าตอน มีคูเมืองและซากอิฐกำแพงดินเป็นที่สังเกตได้ ราษฎรถือว่าเป็นโบราณสถานศักดิ์สิทธิ์ ตำนานเวียงมะลิกา เขียนว่า เจ้าแม่มะลิกา เป็นราชบุตรี ในพระเจ้าฝางและพระนางสามผิว เมื่อราชบุตรีทรงวุฒิจำเริญขึ้น พระเจ้าฝางจึงทรงสร้างสวนหลวงขึ้นทางทิศเหนือเวียงสุโท (ใกล้กับ เมืองฝาง) และสร้างคุ้มหลวง ประกอบด้วย คู และปราการ ล้อมรอบประตาราชนบุตรี ให้เป็นที่ประทับสำราญ สวนหลวงแห่งนั้นจึงได้ชื่อว่า "เวียงมะลิกา" และเป็นสถานที่ตั้งอนุสาวรีย์ของพระนางในปัจจุบัน

เทศบาลตำบลแม่เมาะได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์อันยาวนานของอำเภอ แม่เมาะ และประวัติของเจ้าแม่มะลิกาซึ่งเป็นผู้สร้างบ้านสร้างเมืองมาแต่โบราณ จึงได้จัดให้มีการสงกรานต์เจ้าแม่มะลิกา ขึ้นเป็นประจำทุกปี และได้รับการยกให้เป็นประเพณีอันดับ ๑ ของอำเภอแม่เมาะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูทศเวทิต่อ

องค์เจ้าแม่มะลิกาและเป็นการประกาศเกียรติคุณของเจ้าแม่ ผู้สร้างบ้าน แภเมืองให้ลูกหลานชาวแม่เมาะได้รับทราบ อีกทั้งยังเป็นการสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาวล้านนาให้ดำรงอยู่สืบไป

งานประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุ

การสงฆ์น้ำพระบรมสารีริกธาตุ และ พระธาตุ เป็นประเพณีความเชื่อดั้งเดิมมาแต่โบราณ ที่นิยมกระทำเป็นประจำทุกปี เปรียบเสมือนการได้สงฆ์น้ำพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ทั้งหลายโดยทั่วไปจะกระทำในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือ วันงานเทศกาลประจำปี เช่น สงกรานต์ เป็นต้น ตลอดจนถึงพิธีการการสงฆ์น้ำ พระธาตุ เพื่อแสดงออกซึ่งความเคารพสักการะของชาวพุทธที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และถือกันว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ครอบครัวชุมชน สังคม และเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ที่ควรสืบทอด และรักษาไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป

วัดพระธาตุปู่แช่ พร้อมด้วยคณะศรัทธา พุทธศาสนิกชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบำรุงศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จึงได้จัดโครงการงานประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุขึ้น เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่อนุชนรุ่นหลังและเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

ประเพณีถวายเทียนพรรษาและอาสาฬหบูชา

ตามประเพณีไทยได้กำหนดวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นวันอาสาฬหบูชา การบูชาเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญใน เดือน ๘ คือ ๑. วันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก ๒. เป็นวันแรกที่พระบรมศาสดาทรงแสดงพระธรรมจักร์ ประกาศสัจธรรม อันเป็นองค์แห่งพระสัมมาสัมโพธิญาณ ๓. เป็นวันที่พระอริยสงฆ์สาวกองค์แรกบังเกิดขึ้นในโลก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้รับประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา ในวันนั้น ๔. เป็นวันแรกที่บังเกิดสังฆรัตนะ สมบูรณ์เป็น พระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ

ในวันอาสาฬหบูชาพุทธศาสนิกชนจะร่วมกันทำบุญ ตักบาตร รักษาศีล ฟังพระธรรมเทศนา และสวดมนต์ ในตอนค่ำ ก็จะมีการเวียนเทียนที่เป็นการสืบทอดประเพณีอันดงาม เพื่อน้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย และในวันถัดไปเป็น วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ เป็นวันเข้าพรรษาซึ่งพุทธศาสนิกชน จะได้นำเทียนและผ้าอาบน้ำฝนพร้อมจุดปัจจัยไปถวายพระภิกษุสงฆ์ เพื่อ ความเป็นสิริมงคล และให้พระภิกษุสงฆ์ วัไ้ใช้ในว่่งเข้าพรรษา ซึ่งการถวายเทียนพรรษาเป็นประเพณีที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย สมควรที่จะได้อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดงามไว้ให้อยู่อย่างยั่งยืน ประกอบกับพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาลตำบลตามมาตรา ๕๐ (๘) คือ บำรุงศิลปะ จารัตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

เทศบาลตำบลแม่เอย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของประเพณีถวายเทียนพรรษา และถวายผ้าอาบน้ำฝน ประกอบกับเพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน ประชาชน และส่วนราชการ ให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และเสริมสร้างความปรองดองด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันโดยการมีส่วนร่วมในการจัดสร้างและหล่อเทียนเพื่อถวายร่วมกัน จึงได้จัดทำโครงการประเพณีถวายเทียนพรรษาและอาสาฬหบูชา และเชิญชวนประชาชน นักเรียน

ครูอาจารย์ ส่วนราชการ เข้าร่วมถวายเทียนพรรษา ผ้าอาบน้ำฝน จุดปัจจัย เครื่องไทยทาน ฟังธรรมเทศนา ทุกวันพระตลอดช่วงการเข้าพรรษา เพื่อทำนุบำรุงพุทธศาสนาและรักษาไว้ซึ่งจารัตประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามต่อไป

ประเพณีสลากภัต

ประเพณีสลากภัต หรือประเพณีตานก๋วยสลากของภาคเหนือ เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานาน เกิดขึ้นในพุทธศาสนา ตั้งแต่พุทธสมัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ซึ่งเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศล ให้ผู้ตาย อุทิศส่วนกุศลไว้สำหรับตัวเองเมื่อล่วงลับไปแล้ว และเทวดาทั้งหลาย โดยประเพณีจะเริ่มในราววันเพ็ญเดือน ๑๒ (เดือน ๑๐ ใต้) และจะสิ้นสุดในเดือนเกี๋ยงดับ (เดือน ๑๑ ใต้) เป็นประเพณีที่ชาวล้านนาแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษญาติมิตรผู้ล่วงลับไปแล้วด้วยการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ผ่านสิ่งที่เรียกว่าก๋วยสลาก ซึ่งจะสานจากไม้ไผ่เป็นรูปทรงกระบอก(ชะลอม) ข้างในกรุด้วยใบตอง สำหรับบรรจุข้าวสาร อาหารแห้ง ผลหมากรากไม้ ของใช้จำเป็น ดอกไม้รูปเทียน

โดยชาวบ้านจะนำก๋วยสลากของแต่ละคนไปรวมกันที่วัดเพื่อทำพิธีทางศาสนาจากนั้นก็จะมีการสุมแจกก๋วยสลากให้กับพระแต่ละรูปโดยที่ไม่มีใครทราบว่าเป็นก๋วยสลากของใครก็จะมีพระภิกษุที่เฝ้าประตูวัดรับพร และกรวดน้ำอุทิศบุญกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว ส่วนสิ่งของในก๋วยสลาก หากมีเหลือเฟือมากพระภิกษุก็จะนำไปแจกจ่ายให้กับผู้ยากไร้อีกต่อหนึ่ง ก่อนที่จะถึงวันงานตานก๋วยสลาก ทางภาคเหนือจะเรียกว่า วันดา หรือวันสุกดิบ ชาวล้านนาจะ

จัดเตรียมอาหาร ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ แล้วนำมาจัดใส่ก๋วยสลาก (ชะลอมไม้ไผ่) ที่กรุด้วยใบตอง เมื่อใส่ของลงไปใส่ในก๋วยสลากแล้วก็มัดปากให้เรียบร้อย จากนั้นก็จะเหลาไม้ไผ่เป็นก้านเล็กๆ สำหรับเป็นยอดก๋วยสลาก เอาไว้สำหรับเสียบสตางค์ กล่องไม้ขีดไฟหรือบุหรี่ยอดตามฐานะ และศรัทธา สมัยก่อนจะนำไปลานมาทำเป็นเส้นสลากแทนกระดาษสำหรับเขียนระบุไปว่า อุทิศตานก๋วยสลาก

ให้กับใคร อาจเป็นบรรพบุรุษ ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันงานตานก๋วยสลาก ก็จะนำตานก๋วยสลากไปรวมกันที่หน้าวิหารที่วัดเพื่อทำพิธีทางศาสนา หลังจากนั้นก็นำเส้นสลากจากญาติโยมมาแจกแบ่งให้กับพระภิกษุแต่ละรูป แล้วอ่านเรียกชื่อเจ้าของสลากนั้น จากนั้นพระภิกษุที่ได้สลากของญาติโยมคนใดก็จะให้ศีลให้พรกับเจ้าของสลาก และกรวดน้ำอุทิศบุญกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

ประเพณียี่เป็ง

ประเพณี "ยี่เป็ง" เป็นประเพณีลอยกระทงตามประเพณีล้านนาที่จัดทำขึ้นในวันเพ็ญเดือน ๒ ของชาวล้านนา เป็นภาษาคำเมืองในภาคเหนือ คำว่า "ยี่" แปลว่า สอง และคำว่า "เป็ง" ตรงกับคำว่า "เพ็ญ" หรือพระจันทร์เต็มดวง ซึ่งชาวไทยในภาคเหนือจะนับเดือนทางจันทรคติเร็วกว่าไทยภาคกลาง ๒ เดือน ทำให้เดือนสิบสองของไทยภาคกลาง ตรงกับเดือนยี่ เดือน ๒ ของไทยล้านนา ประเพณียี่เป็งจะเริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑๓ ค่ำ ซึ่งถือว่าเป็น "วันดา" หรือวันจ่ายของเตรียมไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัด ครั้นถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ พ่ออยู่แม่อยู่และผู้มี

ศรัทธาก็จะพากันไปถือศีล ฟังธรรม และทำบุญเลี้ยงพระที่วัด มีการทำกระทงขนาดใหญ่ตั้งไว้ที่ลานวัด ในกระทงนั้นจะใส่ของกินของใช้ ใครจะเอาของมาร่วมสมทบด้วยก็ได้ เพื่อเป็นทานแก่คนยากจน ครั้นถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ จึงนำกระทงใหญ่ที่วัดและกระทงเล็ก ๆ ของส่วนตัวไปลอยในลำน้ำ ในงานบุญยี่เป็งนอกจากจะมีการ

ปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์มหาชาติตามวัดวาอารามต่าง ๆ แล้ว ยังมี ประดับตกแต่งวัด บ้านเรือน และถนนหนทางด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย ทางมะพร้าว ดอกไม้ ตุง ซ่อประทีปที่เรียกว่าประตูปา และชักโคมยี่เป็งแบบต่าง ๆ ขึ้นเป็นพุทธบูชา พอตกกลางคืนก็จะมีมหรสพและการละเล่นมากมาย มีการแห่โคมทอง พร้อมกับมีการจุดถ้วยประทีป (การจุดผางปะตี๊ด) เพื่อบูชาพระรัตนตรัย การจุดบอกไฟ การจุดโคมไฟประดับตกแต่งตามวัดวาอารามและการจุดโคมลอยปล่อยขึ้นสู่ท้องฟ้าเพื่อบูชาพระเกตุแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ประเพณียี่เป็ง เป็นประเพณีสำคัญอย่างหนึ่งที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนาน ซึ่งได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยมีความเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นการแสดงความกตัญญูระลึกถึงผู้มีพระคุณต่อมนุษย์ เช่น พระพุทธเจ้า เทพเจ้า พระแม่คงคา และบรรพชน เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นประเพณีที่มีคุณค่าในเรื่องการแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณดังที่กล่าวมาแล้วประเพณีนี้ยังมีความสำคัญต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และศาสนาด้วย เช่น ทำให้

สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน ทำให้ชุมชนได้มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันจัดงาน และชุมชนได้ร่วมกันทำบุญก็ถือว่าเป็นส่วนช่วยสืบทอด พระศาสนา อีกทั้งในหลายๆแห่งก็ถือเป็นโอกาสดีในการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแม่น้ำลำคลองไปด้วย

ส่วนที่ ๕
ข้อมูลแหล่งที่พัก

บ้านพักโนริย์

ห้องพักระมัดสะอาด บริการ ๒๔ ชั่วโมง หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๕๓ - ๔๕๙๒๘๐

ไม้หอม รีสอร์ท

บ้านพักท่ามกลางธรรมชาติ หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ - ๒๖๐๕๘๑๑
เข้าซอยตรงข้ามโรงเรียนไทยรัฐวิทยา๒(บ้านเอก)

มรดกเจ้าท์ แม่ฮาย

ห้องพักรายวัน เริ่มต้นห้องละ ๓๐๐บาท/คืน พักได้ ๒ ท่าน
พิกัด มรดกเจ้าท์ แม่ฮาย ตรงข้ามค่าย ตชด.๓๓๔ แม่ฮาย จ.เชียงใหม่
หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๗ - ๑๙๓๔๖๔๒

ถุงเงินรีสอร์ท

ห้องพักรายวัน เริ่มต้นที่ ๒๕๐/คืน พักได้ ๒ ท่าน

พิกัด เข้าซอยทางไปบ้านคาย ประมาณ ๑ กิโลเมตร อยู่ซ้ายมือ

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๖ - ๑๘๑๕๕๖๔

ส่วนที่ ๖ ข้อมูลร้านอาหาร

☐ ร้านอาหาร

ร้าน โอวี เฮาส์

เวลา เปิด-ปิด	๑๐.๐๐ – ๒๑.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ	๐๘๑ - ๕๘๕๕๑๕๘
Facebook	โอวี เฮาส์
หมายเหตุ	-

ร้าน ครั้วคุณแม่

เวลา เปิด-ปิด	๑๐.๐๐ – ๒๒.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ	๐๕๓-๔๕๕๑๙๑
Facebook	ครั้วคุณแม่
หมายเหตุ	-

ร้าน ตีเล็ก ข้าวมันไก่

เวลา เปิด-ปิด ๐๗.๓๐ – ๒๐.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๐-๖๘๔๐๕๘๘
Facebook -
หมายเหตุ -

ร้าน ไก่ย่างวิเชียรบุรี (แม่อาย)

เวลา เปิด-ปิด ๐๘.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๓-๑๙๑๗๑๕๕
Facebook ร้านไก่ย่างวิเชียรบุรี แม่อาย
หมายเหตุ

ร้าน ข้าวซอยเส้นสด สูตรยาจีน

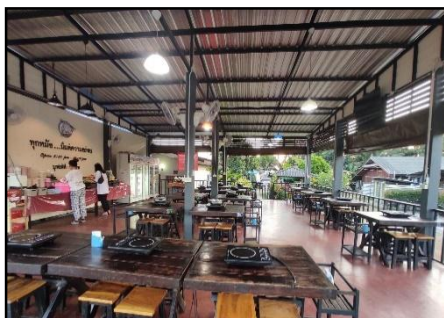
เวลา เปิด-ปิด ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. หยุดทุกวันพุธ
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๗ – ๗๒๖๙๒๑๖
Facebook ข้าวซอยเส้นสด By หนึ่งโย
หมายเหตุ -

ร้าน ต้มเลือดหมู (ชลบุรี)

เวลา เปิด-ปิด ๐๖.๐๐-๑๓.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๖-๑๔๑๙๒๘๕
Facebook -
หมายเหตุ -

ร้าน บ้านหมุ่ม

เวลา เปิด-ปิด ๑๗.๐๐-๒๒.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๓-๒๘๕๕๔๕๗๑
Facebook บ้านหมุ่ม
หมายเหตุ -

ร้าน ซันคูล (Suncool)

เวลา เปิด-ปิด ๑๐.๐๐-๒๓.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘-๔๐๐๓๗๔๐
Facebook Suncool Mea Ai
หมายเหตุ -

ร้าน ช้างบ้าน

เวลา เปิด-ปิด ๑๒.๐๐-๒๓.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๑-๕๕๕๓๑๑๗
Facebook ช้างบ้าน by Heaven Pavilion
หมายเหตุ -

ร้าน ครั้วสีทอง

เวลา เปิด-ปิด ๑๐.๐๐-๑๖.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๖-๖๕๔๗๓๔๙
Facebook ครั้วสีทอง
หมายเหตุ -

ร้าน กว๋ยเตี๋ยวดอยแก้วหมูตุ๋น

เวลา เปิด-ปิด	๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ	๐๙๗ - ๑๘๐๑๗๓๐
Facebook	กว๋ยเตี๋ยวดอยแก้วหมูตุ๋น
หมายเหตุ	-

ร้าน รุ่งนภา อาหารตามสั่ง

เวลา เปิด-ปิด	๑๐.๐๐ -๑๕.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ	๐๘๔-๔๘๐๗๙๑๔
Facebook	-
หมายเหตุ	-

ร้าน ก้วยเตี่ยวเนื้อฮิมน้ำสาว

เวลา เปิด-ปิด ๐๙.๐๐-๑๔.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๔- ๒๒๔๖๕๒๖
Facebook ก้วยเตี่ยวเนื้อฮิมน้ำสาว
หมายเหตุ -

ร้าน Boss Sa' cafe

เวลา เปิด-ปิด ๑๖.๐๐-๐๐.๐๐ น.
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๕- ๖๗๕๔๕๔๕
Facebook Boss Sa' cafe
หมายเหตุ -

ร้าน ชาบูซิ่ง

เวลา เปิด-ปิด

๑๖.๐๐ – ๒๒.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๘๗-๕๖๕๕๕๐๖

Facebook

-

หมายเหตุ

พิกัดร้านใหม่ บ้านสันต้นม่วง เลียบปากทางขึ้นโรงพยาบาลแม่อาวมาประมาณ ๓๐๐ เมตร

ร้าน ก๋วยเตี๋ยวเรือ อยุรยา รสเด็ด

เวลา เปิด-ปิด

๐๗.๐๐-๑๗.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๖๕-๒๑๘๘๗๒๔

Facebook

-

หมายเหตุ

ร้านอยู่ตรงข้ามเกษตรอำเภอแม่อาว

ร้าน ก๋วยเตี๋ยวเรือ อยุรยา รสเด็ด

เวลา เปิด-ปิด

๐๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๘๖-๙๑๘๙๕๕๔

Facebook

-

หมายเหตุ

ร้านอยู่เอื้องๆ ค่าย ตชด.๓๓๔

ร้าน T auly Coffee (Hop chaf'e maeai)

เวลา เปิด-ปิด

๐๗.๓๐- ๑๕.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๘๓-๓๒๓๕๕๕๔

Facebook

T auly Coffee

หมายเหตุ

-

ร้าน สวนเรา คาเฟ่

เวลา เปิด-ปิด

๐๗.๐๐-๑๗.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๙๑-๘๖๐๔๓๔๔

Facebook

สวนเรา คาเฟ่

หมายเหตุ

-

ร้าน fulfill

เวลา เปิด-ปิด

๐๗.๐๐-๑๗.๓๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๙๑-๘๕๐๒๑๓๙

Facebook

Fulfill Coffee, ฟูลฟิว คอฟฟี่

หมายเหตุ

-

ร้าน โออัน คอฟฟี่

เวลา เปิด-ปิด

๐๘.๓๐-๒๐.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๙๔-๖๒๓๒๓๕๑

Facebook

Aoancoffee โออันคอฟฟี่

หมายเหตุ

-

ร้าน กาแฟอิมิตางบายเปียร์ แอดแม่อาย

เวลา เปิด-ปิด

๐๘.๓๐น. - ๑๗:๓๐ น. วันจันทร์ - ศุกร์

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๙.๐๐น. - ๑๖.๓๐น. วันเสาร์ - อาทิตย์

Facebook

กาแฟอิมิตางบายเปียร์แอดแม่อาย

หมายเหตุ

-

ร้าน มา หา จำเริญ

เวลา เปิด-ปิด

๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๙๑- ๐๓๕๓๒๓๙

Facebook

มา หา จำเริญ

หมายเหตุ

-

ร้าน Moonlight Cafe

เวลา เปิด-ปิด

๑๐.๐๐ – ๑๕.๐๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

๐๘๒-๑๘๕๔๓๔๘

Facebook

Moonlight Cafe

ส่วนที่ ๗ ข้อมูลการเดินทาง การเดินทางมายังอำเภอแม่เมาะ

- การเดินทางโดยรถส่วนบุคคล

เส้นทางที่ ๑ จากตัวเมืองเชียงใหม่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๗ ระยะทาง ๑๗๔ กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการเดินทาง โดยประมาณ ๓ ชั่วโมง

เส้นทางที่ ๒ จากจังหวัดเชียงราย ระยะทาง ๑๓๕ กิโลเมตร ถนนเส้นทางไปอำเภอแม่จัน ขั้วจนถึง ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

- การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง

เดินทางจากสถานีขนส่งช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

รถบัสประจำทาง เส้นทาง เชียงใหม่ - ท่าตอน

เวลาเดินรถออกเดินทาง ตั้งแต่ ๐๕.๐๐ - ๑๙.๓๐ น. (ออกทุกครึ่งชั่วโมง)

ห้องจำหน่ายตั๋วรถโดยสาร : ๐๕๓-๒๑๑๕๗๗, ๐๕๓-๒๑๘๖๒๗

โทร. ๐๕๓-๒๑๕๖๐๔ (สำนักงานเชียงใหม่)

โทร. ๐๕๓-๔๕๑๒๕๕, ๐๕๓-๔๕๑๖๕๕ (สำนักงานฝาง)

รถตู้ VIP (บ.ยานยนต์นครเชียงใหม่) เส้นทาง เชียงใหม่-ฝาง-ท่าตอน

เวลาเดินรถออกเดินทางตั้งแต่ ๐๗.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. (ออกทุก ๑ ชั่วโมง)

ข้อมูลเพิ่มเติม ห้องจำหน่ายตั๋วรถโดยสาร

โทร. ๐๕๓-๒๑๑๕๗๗, ๐๕๓-๒๑๑๘๖๒

โทร. ๐๕๓-๒๑๕๖๐๔ (สำนักงานเชียงใหม่) , ๐๕๓-๔๕๑๒๕๕, ๐๕๓-๔๕๑๖๕๕ (สำนักงานฝาง)

จัดทำโดย

งานประชาสัมพันธ์
ฝ่ายอำนวยการ สำนักปลัดเทศบาล

เทศบาลตำบลแม่อาว อำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๕๓-๔๕๙๐๐๐ ต่อ ๑๐๗ โทรสาร ๐๕๓-๔๕๙๒๕๕

